Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka Din 1·—.

75 par

za stuje, da Vam takoj dostavimo poskusne številke. Pišite še danes →

Mesečna naročnina 20 Din, za inozemstvo 35 Din. Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23. Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1. Telefon 3855. - Ček. račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Zaključek Evharističnega kongresa
Žrtev planin
Smrt na elektr. daljnovodu
K uredbi banovinske samouprave
Oporoka generala Maistra
Glas naših izza meje

Št. 61 Izhaja vsak dan V Ljubljani v ponedeljek, dne 1. julija 1935 Rokopisov ne vračamo Leto I

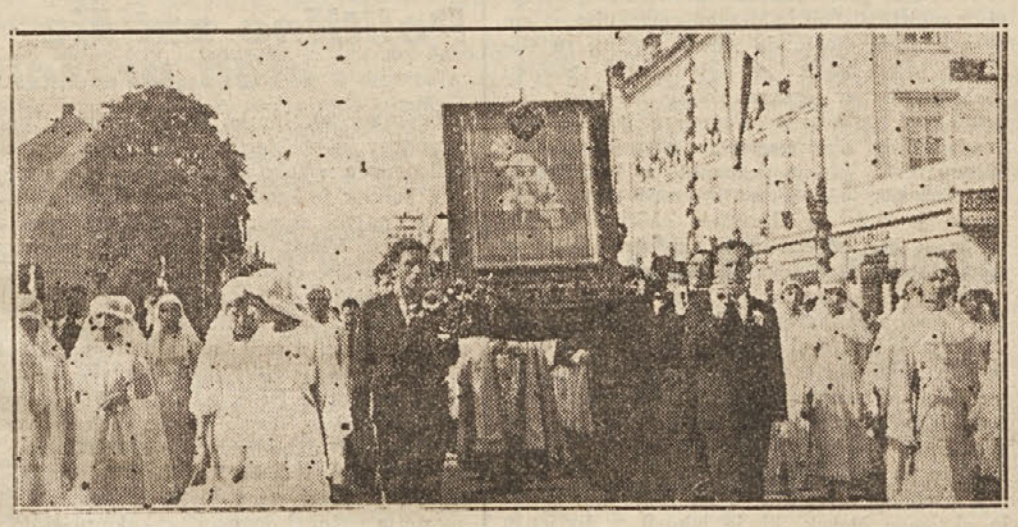

Dvanajst abiturientov nese Marijo Pomga z Brezij v procesiji iz stolnice na Stadion

Vsem našim prijateljem, naročnikom, inserentom in čitateljem

Z DANAŠNJIM DNEM prične naš list izhajati DNEVNO, torej TUDI ob PONEDELJKIH IN DNEVIH PO PRAZNIKU.

S to našo potezo, ki zahteva od nas veliko žrtev na odpočitku in sredstvih, hočemo postaviti naš list na višino sodobnega dnevnega tiska. V neznatno kompenzacijo pa prosimo vse naše prijatelje, da nam oprostijo, če smo primorani mesečno naročnino za koledarsko število dni povišati na DIN 25·—.

Prepričanismo, da bomo s to našo odločitvijo, ki je samo izpolnitev želja naših naročnikov, ustregli vsem. Vsi oni, ki jim zdrav razum dnevno dokazuje, kako prepotreben je neodvisen tisk, pa bodo gotovo še z večjo silo in podvojenim zanimanjem širili in propagirali list, ki ni lastnina kopice ljudi, pač pa imetje vsega naroda. Mi pa se bomo trudili, da PREDSTAVIMO NAŠIM ČITATELJEM DNEVNO IN V VSAKI SITUACIJI NEPOTVORJENO RESNICO, DA BO LIST VERNO ZRCALO NARODOVE VOLJE IN NJEGOVEGA HOTENJA.

UPRAVA »GLAS NARODA«.

Evharistične slavnosti v Ljubljani

Ljubljana, 30. junija.

Kratka nočna nevihta od petka na soboto je ozračje dokaj ohladila, zato je tudi drugi dan evharističnega kongresa privabil v Ljubljano ogromne množice. Drugi dan je bil posvečen dopoldne mladini, ki je prenesla čudodelno podobo Marije Pomagaj v slavnostni procesiji na Stadion. V sprevodu, ki je bil zelo pester, je bilo nešteto zastav ljubljanskih narodnih šol in mladinskih cerkvenih organizacij. Za podobo Marije Pomagaj je stopal ljubljanski knezoškof *dr. Gregorij Rožman* v ornatu, v spremstvu kanonika *dr. Opeke* in stolnega župnika g. *dr. Klinarja*. Sprevod je trajal poldrugo uro in ko so zadnje kolone korakale v areno Stadiona se je z avtomobilom pripeljal *Nj. Eminenca kardinal-legat dr. Hlond.*

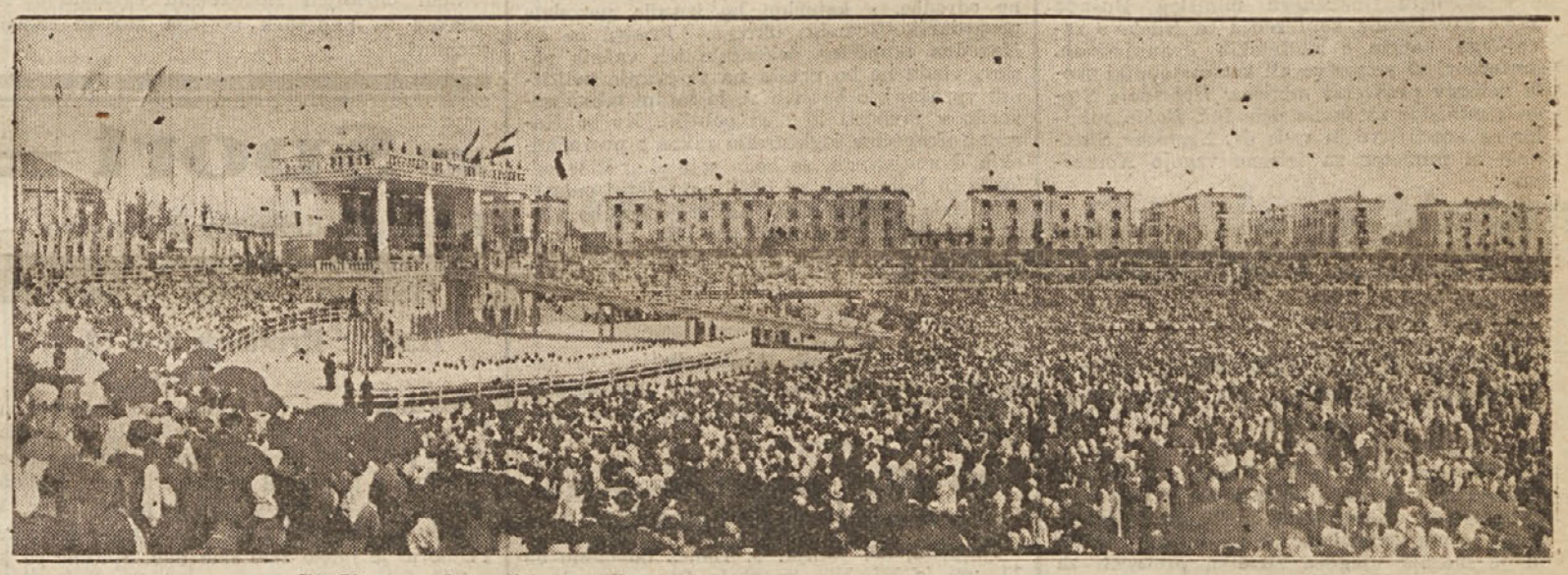

Stadion med svečano mašo na dan sv. Petra in Pavla — Foto Emte

Slavnostna maša in obhajilo

Nj. Eminenca papežev legat kardinal dr. Hlond s stolnim župnikom dr. Klinarjem in kanonikom dr. Strojem v soboto ob otvoritvi kongresa na Stadionu

Ko je bila vsa mladina in ogromna množica, ki jo cenijo na 45.000, zbrana na Stadionu in v njegovi okolici, so zavzeli svoja mesta na častni tribuni Nj. Eminenca kardinal *doktor Hlond* ter škofje *dr. Srebrnič, dr. Tomažič* in *dr. Rožman.*

Ljubljanski knezoškof *dr. Gregorij Rožman* je imel nato govor na zbrano mladino, nakar je daroval službo božjo *Nj. Eminenca kardinal dr. Hlond*, ki sta mu asistirala *doktor Mihael Opeka* in *dr. Klinar.* Med službo božjo je sodelovala godba »Zarja« pod vodstvom kapelnika g. *Dolinarja* in mladinski pevski zbor, ki so ga vodili gg. *dr. Dolinar, dr. Gerzinčič* in *katehet Tome.* Med sveto mašo je podelil sv. obhajilo delegaciji ženske mladine škof *dr. Rožman*, delegaciji dečkov pa mariborski škof *dr. Tomažič*, dočim je ostalo mladino obhajalo nad 80 duhovnikov.

Po obhajilu je škof dr. Rožman po radiu sporočil mladini, da bo papežev legat dr. Hlond podelil mladini blagoslov sv. Očeta, *prelat dr. Slavič* pa je nato prečital v latinščini in v slovenščini papeževo poslanico. Sledil je papežev blagoslov, ki ga je govoril Nj. Eminenca dr. Hlond.

Za zdravniško službo na stadionu je bilo vsestransko poskrbljeno in so dobili vsi, ki so se zaradi vročine onesvestili, takojšnjo zdravniško pomoč.

Slavnostno zborovanje

Prvo slavnostno zborovanje evharističnega kongresa je bilo na praznik popoldne ob 15. na Stadionu, kjer se je zbrala ogromna množica.

Zborovanja so se udeležili poleg papeževega legata kardinala *dr. Hlonda* nuncij *dr. Pelegrinetti*, jugoslovanski nadškofje in škofje *dr. Ante Bauer, dr. Jeglič, dr. Šarić, dr. Rodić, dr. Dobrečić, dr. Srebrnič, dr. Rožman, dr. Tomažič, dr. Gnidovec, dr. Bonefačić, dr. Njaradij, dr. Mileta, Pušić, Mišić, dr. Akšamović, dr. Carević* in *Budanović.* Navzoč je bil tudi *p. Gervais Quenard*, general reda asumpcionistov in zastopnik mednarodnega odbora za prirejanje katoliških kongresov. Od kraljevske vlade sta bila navzoča notranji minister *dr. Anton Korošec* in trgovinski minister *dr. Vrbanić*, ban Dravske banovine *doktor Dinko Puc*, podban *dr. Otmar Pirkmajer* s soprogo, za mestno občino in njenega predsednika podžupan *prof. Jarc*, zastopnik senata *dr. Gregorin*, zastopnika Narodne skupščine poslanec *Anton Videc* in *dr. Ivan Lovrenčič.*

Uvodoma je stolni dekan *dr. Kimovec* razložil program ljudskega petja, nakar je imel predsednik odbora za evharistični kongres *dr. Žitko* slavnostni govor.

Po govoru dr. Žitka je spregovoril v čisti slovenščini kardinal *dr. Hlond* in ob zaključku sporočil pozdrave sv. Očeta.

Nato je govoril *dr. Josip Hohnjec*, za njim *prof. Peter Grgec* iz Zagreba in končno predsednik Katoliške akcije *dr. Miha Krek.*

Nato so pričele lavretanske litanije Matere božje, ki jih je opravil lavantinski *škof doktor Tomažič* ob asisteci. Litanije je naprej pel močan zbor bogoslovcev, odpevala pa je množica s spremljevanjem godbe »Sloge« pod vodstvom dirigenta *dr. Kimovca.* Po litanijah je škof *dr. Tomažič* podelil blagoslov z najsvetejšim, nakar so pričele množice prepevati evharistične pesmi.

Nočna procesija

Višek drugega evharističnega dneva je bila nočna procesija mož in fantov, ki se je pričela pomikati iz treh smeri proti Stadionu. Bajno razsvetljene ulice in tisočere baklje, ki so jih nosili udeleženci procesije, so napravile globok vtis na ogromne množice, ki so tvorile špalir po Miklošičevi, Masarykovi in Tyrševi cesti proti Stadionu. V sprevodu je igralo 21 godb. Pred baldahinom, ki so ga nosili bogoslovci, je korakala vojaška godba in četa vojakov, pod baldahinom pa je nosil Najsvetejše ljubljanski škof *dr. Gregorij Rožman ob veliki asistenci.* Polnočnico je celebriral Nj. Eminenca kardinal *dr. Hlond.* Pri maši so peli udeleženci ter se je ubrano petje čulo daleč po Ljubljani in okolici. Prenos polnočne službe božje je oddajala tudi ljubljanska radio-postaja.

Procesija mož in fantov z bakljami v soboto zvečer pred magistratom

Med tem, ko je bila polnočnica na Stadionu, so bile po vseh ljubljanskih cerkvah ter v Šiški in na Viču polnočnice, ki so jih opravili jugoslovanski škofje. Udeležba je bila povsod ogromna.

Zaključna procesija v nedeljo

Ljubljana, 30. junija.

Evharistični dnevi so danes popoldne dosegli svoj višek in obenem tudi zaključek z velikansko procesijo, ki se je s treh strani Ljubljane združila na Tyrševi cesti pred pošto. V šestero stopih pred baldahinom, v dvanajsterostopilu pa za baldahinom se je pomikala procesija skoraj dve uri in pol mimo nepretrganega gostega špalirja gledalcev. Največjo pozornost so vzbujali zastopniki naših izseljencev iz Amerike, Francije, Belgije in Vesfaltske, ki so nosili s seboj tudi 9 zastav. Poleg njih so privlačile oči gledalcev zlasti dolge skupine otroških organizacij v belih oblekcah in kostumih ter z znaki, ki jih je predvsem ustvari mojster Plečnik ter drugi naši umetniki. Najslikovitejše pa so bile gotovo ogromne skupine narodnih noš s pečami in črnimi svilenim oblekami in pa zlatimi avbami, ki jih je bilo kvečjemu ena četrtina pristnih, druge pa so dokazale, da morajo v problem varstva naših narodnih noš poseči oblasti. Zastopane so bile tudi koroške, vipavske, tržaške, istrske in goriške noše, prav tako pa tudi hrvatske, dalmatinske in sploh iz vse države, saj smo videli še celo dve Prizrenki v šalvarah in dr. Jedlovskega v noši slavne bokeljske mornarice, najstarejšega društva v dr-

lavi. Zastav, bander in društvenih znakov skoraj ni bilo mogoče prešteti, a tudi skoraj vsaka skupina, dekanija ali župnija je imela lastno godbo. Godbe so spremljale pesmi in molitve ter vonj kadila in cvetja, zlasti pa lilij, ki jih je nosila v rokah. Zastopani so bili tudi Slovenci iz Beograda in Niša, ter rudarji iz Trbovelj in Zagorja z godbami in s svojimi častitljivim zelenimi zastavami patrone rudarjev sv. Barbare. Dobro je bila zastopana tudi naša Slovenska Krajina, ki je v daljnjo Ljubljano poslala celo svojo godbo. Nepregledne vrste redovnic in najrazličnejših redovnikov ter duhovščina poleg tega pa tudi častna četa z vojaško godbo, oficirski zbor in pa najvišji posvetni dostojanstveniki z zastopniki vlade ministrom dr. Korošcem in dr. Vrbanićem na čelu ter ban dr. Dinko Puc s svojim pomočnikom dr. Pirkmajerjem in z vsemi načelniki ter šefi odsekov, župan dr. Ravnihar z mestnim svetom, predstojniki vseh ljubljanskih uradov, univerza z rektorjem dr. inž. Samcem in dekani ter profesorji so napravili procesijo za največjo versko manifestacijo, kar jih je doživela Slovenija. Tudi aeroplani so sodelovali pri procesiji in glavnih prireditvah.

Pri vseh prireditvah pa moramo pohvaliti disciplinirano udeležencev z dežele, ki so na prvo besedo brez godrnjanja ubogali reditelje in stražnike. Bilo ni nobenega ekscesa in nikjer ni bilo videti vinjenega človeka, pač je bilo pa dosti latvin. Zaradi abstinence so obupane kolonije gostiln in drugih prodajaln na Tyrševi cesti in ob Stadionu, saj nekateri niso izkupili niti toliko, kolikor znašajo stroški za najemnino in paviljone. Trgovci in prekupčevalci z živili so dvignili cene tako visoke, da moramo vprašati, kako je to mogoče, da v Novem Sadu stane kilogram paradižnikov 3 Din, na Dunaju 6 Din, na ljubljanskem trgu pa 12 Din. Najbolj so se žrtvovale samaritanke in samaritanci, ki jih je bilo ves čas v službi 150, vendar pa niso imeli nobenega težjega primera obolelosti razen, da si je en udeleženec zlomil roko.

Procesija je popolnoma napolnila Stadion, kjer je bil Evharističen kongres zaključen z litanijami, blagoslovom in zahvalno pesmijo.

10 poslancev Združene opozicije se je javilo skupščini

Beograd, 30. junija. b. Poslanci, pristaši prometnega ministra *dr. Mehmeda Spaha* so tekom včerajšnjega dne izročili svoje poverilnice v Narodni skupščini. Dr. Spaho je imel na listi dr. Vladka Mačka izvoljenih 7 poslancev, od katerih jih je 5 oddalo svoje poverilnice že pred dvema dnevoma, včeraj pa sta to storila še narodni poslanec *Nurija Pozderak* in *Husein Djunović*. Sedaj je dr. Mačka zapustilo že 10 poslancev, ki so se odločili, da aktivno sodelujejo pri bodočem skupščinskem delu. Dr. Mačkovo abstinenčno politiko bo torej podpiralo še 57 poslancev, pričakovati pa je, da bo v najkrajšem času sledilo vzgledu muslimanskih poslancev še nekaj srbskih, ki niso za abstinenčno politiko.

Najprej proračunske dvanajstine – potem počitnice

Beograd, 30. junija. b. Včeraj in danes se je v kabinetu finančnega ministra Dušana Letice nadaljevala konferenca za izdelavo zakonskega načrta o budžetskih dvanajstinah. Konferenci so prisostvovali kot zastopniki svojih resorov prosvetni minister *Dobrivoje Stojević*, minister za javna dela inž. *Bobić*, minister za kmetijstvo in vode *dr. Svetozar Stanković* in minister za telesno vzgojo *Komnenović*.

Beograd, 30. junija. b. Kakor smo obveščeni, si je vlada dr. Milana Stojadinovića stavila sedaj za svojo glavno nalogo zakon o proračunskih dvanajstinah. Takoj zatem pa potrebne odredbe, s katerimi bo izvedla potrebne gospodarsko-finančne ukrepe. Preden ne bo Narodna skupščina dokončala teh važnih poslov, vlada ne bo prešla na reševanje političnih vprašanj, o katerih se je te dni toliko govorilo v javnosti in med politiki. Ko bo Narodna skupščina izglasovala zakon o proračunskih dvanajstinah, se bodo seje skupščine odložile in bodo poslanci odšli na poletni odmor. Čim bodo poslanci odšli na počitnice, bo vlada verjetno v polni meri posvetila svojo pažnjo reševanju važnih novo nastalih političnih vprašanj.

Zastopniki Jugoslovanske narodne stranke pri dr. Korošcu

Notranjega ministra dr. Korošca je obiskal predsednik Jug. nar. stranke *dr. Hodžera* v spremstvu dr. Kešeljevića in Miloša Dragovića ter se mu pritožil zaradi preganjanj, ki da jih je morala njegova stranka pretrpeti za časa zadnjih volitev. Notranji minister dr. Korošec je na to pritožbo odgovoril, da je že zaukazal vsem podrejenim organom, da se morajo v bodoče ravnati edino po zakonu.

Neresnične vesti o razkolu med Spahovci

Nekateri zagrebški listi so poročali, da je nastal med pristaši dr. Spaha razkol, ker da nočejo nekateri na Mačkovi listi izvoljeni poslanci priti v skupščino, čeprav jih je pozval dr. Spaho, da to store. Vest zagrebških listov pa se je izkazala kot neresnična, ker je na Spahov poziv pet muslimanskih poslancev takoj izročilo svoja pooblastila, in sicer poslanci: Gavran Kapetanović Čapljića, dr. Kulenović, Murat Bašić in Salih Kadić. Poslanca Pozderac in Čumavić, ki veljata kot zelo zanesljiva pristaša dr. Spahe, pa sta samo zaradi oddaljenosti predložila svoji pooblastili nekoliko kasneje.

Pripomniti je tudi treba, da se je dr. Spaho pred svojim vstopom v vlado dr. Stojadinovića posvetoval s svojimi političnimi prijatelji in da je vstopil v vlado v popolnem sporazumu z njimi.

Napredovanja

Beograd, 30. junija. b. Napredovali so: V tobačni tovarni v Ljubljani za višje monopolske inšpektorje v 5. skupini *Aleš Franc* in *Baklič Janko*, za višje kontrolorje *Beltram Hugo, Vizjak Srečko, Lindtner Pavel, Logar Viktor, Lojk Bernard* in *Petrovčič Anton*.

Upokojen je prometni uradnik *Smodiš Franjo* pri ljubljanski železniški direkciji.

Vojaška napredovanja

Beograd, 30. junija. b. Napredovali so: v čin podpolnikovnika **Žabkar Hinko, Janc Ivan, Žlindra Otokar, Tomine Ciril**, v čin majorja kapetan I. klase **Rudolf Lang** in **Uzmej Josip**, v čin kapetana II. klase **Meisner Ivan, Hruš Silvij, Brumen Anton, Perhavec Rafael**, dozdaj poročniki. V čin poročnika so napredovali podporočniki **Horvat Ivo, Gregorin Hrvoj, Lah Ladislav, Petrič Vinko, Lavra Peter** in **Planinšek Pavel**. V čin inženirja kapetana II. klase je napredoval poročnik **Knez Zvonimir**. Za komandanta četskega orožniškega polka je postavljen žandarmerijski polkovnik **Alojzij Barle**. Za pomočnika komandanta dravskega orožniškega polka je postavljen orožniški polpolkovnik **Jovanović Ivan**.

Otvoritev gozdno-lovskega muzeja v Beogradu

Beograd, 30. junija. b. Danes dopoldne ob 11. uri je Nj. Vis. kneginja Olga otvorila v Topčiderskem parku gozdno-lovski muzej blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Svečanosti so prisostvovali tudi predsednik vlade *dr. Milan Stojadinović*, minister za gozdove in rudnike *Ignjat Štefanović*, angleški poslanik *Henderson*, nemški poslanik *von Heeren*, grški poslanik *Melas* in turški poslanik *Hajderbeg*, maršal dvora *dr. Grujić* in minister dvora *Antić* ter drugi dostojanstveniki.

Svetozar Pribičević v Bolgariji

Kakor poroča praški »Venkov«, se nahaja sedaj Svetozar Pribičević v Bolgariji. Od tam je poslal svojim političnim prijateljem pismo, v katerem jih poziva, da ostanejo zvesti politiki Male antante in da nastopijo proti vsakemu koketiranju z Nemčijo. Dobro bi bilo, če bi tudi sam Pribičević opustil razna svoja koketiranja, ki niso ravno na korist našega naroda.

Konferenca Male antante v avgustu ali septembru na Bledu

Beograd, 30. junija. b. Ministri zunanjih zadev Male antante so odložili svoj junijski sestanek v Beogradu radi izmenjave naše vlade.

Ker ima jugoslovanska vlada v juliju notranje parlamentarne posle, ne bo mogla biti konferenca Male antante niti v juliju. Predsednik vlade in minister zunanjih poslov *doktor Milan Stojadinović* je zato predlagal, da bi se ministri Male antante sestali v Beogradu ali na Bledu v avgustu ali septembru. Datum sestanka še ni določen, dnevni red pa bo ostal isti, kakor je bil pripravljen za sestanek v mesecu juniju.

Dijak Ivan Akšek iz Ljubljane je izgubil na poti od uršulinskega samostana do Wolfove ulice šolsko izpričevalo 2. razreda klasične gimnazije. Najditelja prosimo, naj ga izroči v našem uredništvu.

Čitajte in razširjajte »Glas naroda«!

† Ivan Kavčič

V Ljubljani je umrl v starosti 68 let Ivan Kavčič, eden najstarejših slovenskih časnikarjev.

Svojo veliko časnikarsko dobo je doživel na Goriškem, ko je l. 1898. vstopil iz bančne službe v uredništvo Gabrščkove »Soče« in »Primorca«. Na tem mestu je ostal do jeseni l. 1913, ko je prevzel nov konzorcij oba lista. Pozneje je odšel v Ljubljano ter vstopil v uredništvo »Slovenskega Naroda« in »Jutra«, kjer je prevzel rubriko o zasedenem ozemlju. Pred leti je vstopil v pokoj in od takrat je živel čisto izven vsega javnega življenja v svojem skromnem stanovanju pod Gradom.

Pokojni Ivan Kavčič je vodil kot urednik »Soče« neštevilne in večinoma uspešne boje proti vsem onim silam, ki so zavirale svoboden razvoj našega ljudstva na Goriškem. Njegovi ostri članki proti goriškim kamorašem, njegovi duhoviti spisi proti raznim germanizatorjem in gradilcem mostu do Adrije so bili za Goričane prava slast. V nepozabnem spominu vseh Goričanov ostane zlasti Kavčičev boj proti dež. glavarju Payerju, policijskemu uradniku dr. Casapiccoli in postajenačelniku Wieserju, ki jih je napadal z brezobzirno vztrajnostjo. Ti boji so bistveno pripomogli, da se je tudi na Goriškem začel nov kurs in da je bila slovenska Gorica pred vojno v neprestanem napredovanju na vseh poljih. Kot urednik »Soče« pa se je Ivan Kavčič udeleževal tudi strankarskega boja in zlasti z novostrujarji izvojeval ne en uspešen boj. V boju za slovensko Goriško in za njeno gospodarsko ter duhovno osamosvojitev si je pridobil pok. Ivan Kavčič nevenljivih zaslug, da bo med goriškimi Slovenci vedno ohranjen spomin nanj in na njegovo delo.

V osebnem življenju je bil Ivan Kavčič tih in skromen človek, ki je izkusil v življenju polno težkih razočaranj. Zato se je tudi njegov naravni humor v zadnjih letih vedno bolj izpreminjal v sarkazem. Kdor pa ga je pobližje poznal, ta ga je okritosrčno vzljubil, ker je bil zanesljiv prijatelj, odkritosrčen mož in človek velikega horiconta. Vest o njegovi smrti je zato med Goričani napravila prav težek vtis.

Bodi ohranjen zaslužnemu časnikarju in delavcu za napredek svojega naroda časten spomin!

= Sport =

Tekme za državno prvenstvo — Zagrebčani oba dneva zmagoviti — BSK in Hajduk — poražena

Hašk : Primorje 4:0 (3:0)

Zagreb, 29. junija.

Današnja nogometna tekma med ljubljanskim Primorjem in Haškom se je odigrala na igrišču Haška pred 1500 gledalci. Hašk je bil skozi celo tekmo v precejšnji premoči in je z lahkoto zmagal. Izredno dobro igro je podal Gajer. V napadu je bil gonilna sila desno krilo Medanić. Primorje je imelo zelo slab dan. Splošno se je pričakovalo, da bo dal mnogo boljšo igro. Toda razen borbenosti in ambicije ni mnogo pokazal. Zadvoljila je pravzaprav edino obramba. Goli so padali takole: V 23. minuti lovi golman Primorja lahko streljano žogo, toda Jug jo pretreže in zaokrene v lasten gol. V 35. minuti tolče Medarić prosti strel, poda žogo prostostoječemu Petraku, ki zabije drugi gol. V 41. minuti porine Medarić golmana z žogo preko črte, 3:0. V II. polčasu, ki prinese Hašku še večjo premoč kot v prvem, pade po Horvatu zadnji gol v 36. minuti, po predložku Medarića.

Tekmo je sodil g. Živković.

Concordia : Bask 9:1 (6:1)

Tretji zastopnik Beograda Bask, ki je momentano izven forme ni nudil dobro razpoloženj Concordiji velikega odpora. Le Tomašević in Šarić sta se spočetka trudila, da bi odvrnila večji poraz, kmalu pa sta tudi ona dva popustila. Concordia je po dolgem času zopet zaigrala v vsakem pogledu prvorazredno in ni imela slabih točk. Posebno dobro so zaigrali: Jazbec, Solerti, Plešc in Martinović, ki je zabil že v prvi minuti gol.

Gole so dali: Martinović 5, Ralić 2, Jazbec 1, Solerti 1. Častni gol za Baska je zabil Tomašević po soloakciji.

Tekmo je sodil g. Kap.

Beograd, 30. junija, b. Danes ob 18. uri se je pričela nogometna tekma za državno prvenstvo med Gradjanskim in BSKom. Tekma je bila na igrišču BSKa. Za tekmo je vladalo v sportnih krogih veliko zanimanje. Občinstvo je napolnilo igrišče do zadnjega kotička. Sodil je dunajski sodnik Braun. V lepi igri sta bila oba kluba na višku. Igra je končala v prvem polčasu neodločeno 1:1, v drugem polčasu pa je moštvo Gradjanskega navalilo z večjo silo in po nekoliko minutah doseglo rezultat 2:1, ki je bil tudi končni rezultat.

Zagreb, 30. junija. V Zagrebu je bila tekma med Haškom in Baskom. Končala je z rezultatom 4:0 za Hašk.

Concordia je premagala Primorje s 4:0.

Sarajevo, 30. junija. b. Danes ob 15. se je pričela nogometna tekma za državno prvenstvo med splitskim Hajdukom in Slavijo. Tekma je končala z rezultatom 3:1 (1:0) za Slavijo.

Nemška : Norveška 1:1 (0:0)

V Oslu sta pred 20.000 gledalci remizirali reprezentanci Nemčije in Norveške. Nemško moštvo v tej tekmi ni bilo na višini, kot n. pr. v Drezdenu proti Češkoslovaški. Nemci so bili sicer nekoliko v premoči, toda norveška obramba se ni dal premagati. Prvi gol je zabil v 10. minuti drugega polčasa Lenl, osem minut nato, pa je izenačil Hoel.

Politično zatišje med prazniki

Beograd, 30. junija. Zaradi odhoda mnogih ministrov in poslancev iz Beograda je nastalo v Beogradu nekako zatišje v politični situaciji.

V kolikor je sploh bilo političnega življenja, se je največ govorilo o bližnjem zasedanju skupščine. Vlada se bo skupščini predstavila z deklaracijo, obenem pa tudi predložila zakonski predlog o dvanajstinah do konca leta, da se bo najbrže vodila debata o deklaraciji obenem z ono o proračunskih dvanajstinah.

Vesti o ustanovitvi jugoslovanske zajednice, ki bi jo tvorile NRS, SLS in JMO, se vedno bolj zgoščujejo, dočim se dementirajo vesti o pripravljani ustanovitvi opozicionalnega bloka, ki bi ga tvorila Združena opozicija. Dr. Maček je proti temu bloku in želi, da bi se opozicija najprej dogovorila, kako priti do rednega parlamentarnega življenja in šele potem bi se začela diskusija o možnosti skupnega programa. Tudi naglaša dr. Maček še svoje posebno hrvatsko stališče in zato ni za združitev več strank.

Iz političnih krogov pa se nadalje poroča, da tudi Ljuba Davidović ni še za novo grupacijo opozicije, temveč bi se dogovoril glede skupnega nastopa le z J. Jovanovićem in njegovimi zemljoradniki. Vsa opozicija pa je enotna v tem, da se gre na podlagi novega volilnega zakona čim prej na volitve.

Bolgarski notranji minister Atanasov v Beogradu

Beograd, 30. junija. Včeraj ob 20. je prispel v Beograd predsednik Bolgarskih Junakov in notranji minister general Raško Atanasov, v spremstvu tajnika Sirostranova in kapetana Grozdanova. Z njim so prispeli tudi člani starešinstva bolgarskih Junakov univ. prof. dr. Mihajlo Minev in bivši predsednik Junakov Dimitrije Lazov, ter predsednik bolgarskega novinar. združenja in urednik »Ultra« Tanev. Na obmejni postaji v Caribrodu je pričakoval visoke goste zastopnik Saveza SKJ Vojislav Todorović. Na beograjskem kolodvoru so pričakovali bolgarske goste starešinstvo Saveza SKJ z br. Ganglom na čelu in vsi savezni podstaroste, minister za telesno vzgojo g. Mirko Komnenović, zastopnik predsednika vlade g. dr. Gašić, notranjega ministra g. Smiljanić in za zunanjega ministra inspektor g. Simonović.

Prihod vlaka so zbrani pozdravili z vzkliki »Zdravejte« in »Živeli«. Po prisrčnih pozdravih z delegati Sokolskega saveza in predstavniki vlade so se gostje odpeljali z avtomobili v hotel »Srbski kralj«.

Danes je bila v Kolarčevi dvorani svečana seja uprave saveza, ki je bila javna. Udeležba je bila nadvse številna najodličnejših oseb. Po pozdravnem govoru podstaroste Saveza SKJ br. Gangla je imel daljši govor o sokolstvu, junaštvu in slovanstvu, a posebno o pomenu narodnih organizacij pri Južnih Slovanih bivši starosta bolgarskih Junakov Dimitrije Lazov.

Bolgarska odlikovanja naših Sokolov

Beograd, 30. junija. Nj. Vel. kralj Boris je odlikoval I. nam. staroste Saveza SKJ br. **Engelberta Gangla** in II. nam. staroste SSKJ br **Gjuro Paunkovića** z redom I. stopnje za državljanske zasluge in podelili celo vrsto nižjih odlikovanj ostalim sok. funkcionarjem. Odlikovanja je izročil danes notranji min. in predsednik bolgarskih Junakov general **Raško Atanasov**, ki se je danes vpisal v dvorno knjigo.

Promoviral je 21. t. m. na češki Karlovi univerzi v Pragi za doktorja vsega zdravilstva g. Davorin *Cijan*, sin višj. kontrolorja drž. železnic ter brat znanega jadralnega letalca g. inž. Borisa iz Maribora, ki je diplomiral letos na isti univerzi. Čestitamo!

Beograd, 30. junija. b. V Zemunu je bil danes pospečen novi Oficirski dom.

Naročajte „Glas naroda“

Na letališču v „Kantini pri Savi“ se dobi dobra mrzla pijača in jedača Pridite vsi ne bo Vam žal!

INSERIRAJTE V „GLASU NARODA“!

Dnevni dogodki

× **Mnogo je ljudi, ki še ni storilo svoje dolžnosti,** ali pa se je povabilu Odbora za prispevek k postavitvi spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju svojim razmeram neprimerno odzvalo. Odbor doslej ni objavljal prispevkov, vendar pa bo moral kot ustanova, ki je odgovorna pred javnostjo te prispevke objaviti. Zato opozarjamo vse, ki želijo poslati prispevke, oziroma že poslane zvišati, da to čimpreje store. Odbor za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani, Gledališka ulica 3/I. Pošt. ček. račun št. 11.200.

Volitve za jesen . . . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peči, Ljubljana-Šiška

× **V zavod za slepo deco v Kočevju se sprejmejo** v pričetku šolskega leta 1935./36. slepi otroci na prošnjo roditeljev ali njih namestnikov. Pogoji za sprejem in vse drugo dobite pri upraviteljstvu zavoda.

× **50.000 Din je odnesel.** V Zagrebu že dalj časa ni bilo večjega vloma, ker je zagrebška policija temeljito očistila mesto vseh sumljivih in nevarnih ljudi. Predvčerajšnjim je pa neki spreten vlomilec le vlomil v blagajno zavarovalne družbe »Fenix«. Odnesel je okrog 50.000 dinarjev .

× **Pasja steklina v okolici Sombora.** Iz Sombora poročajo, da je obolelo za pasjo steklino več psov in mačk, ki so oklali 42 oseb iz Sombora in okolice. Ker je pretila nevarnost, da bi se s steklino okužili tudi zdravi psi in mačke, so priredili pravcati lov in ob tej priliki pobili 150 psov in 100 mačk. Ugotovili so, da so bile vse ubite živali že okužene s steklino.

× **Sarajevsko gledališče ne pozna krize.** 15-letnico svojega dela je Sarajevsko narodno gledališče proslavilo z gostovanjem v Kragujevcu. Ob tej priliki je upravnik gledališča g. Janjušević izjavil, da je sarajevsko narodno gledališče edino v državi, ki ne pozna krize in ki ima najboljo in najbolj hvaležno publiko.

Agitacija za zimo . . . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peči, Ljubljana-Šiška

× **Samomor študenta filozofije.** V Zagrebu se je ustrelil študent filozofije 24 letni stari Dragotin Bertović. Že pred dnevi je šel z doma, da bi si končal življenje, pa ni imel poguma za izvršitev samomora. Mati ga je našla v gozdu še živega. V soboto je pa le izvršil samomor doma v svoji sobi. Bil je takoj mrtev. Bolehal je že dolgo za hudo živčno boleznijo.

× **Šest motornih železniških voz** dobi jeseni naša država iz Odense na Danskem. V vozovih je prostora za po 60 oseb. Spominjamo se še na poskusne vožnje s takimi vozovi po naših železnicah, ki so zbudile splošno občudovanje tega modernega in praktičnega prometnega sredstva, zato bo pa naša javnost gotovo vesela, da vsaj po letošnji tujski sezoni tudi naša železniška direkcija morda dobi vsaj en tak vlak, ki bi znatno olajšal promet na železnici. Te dni odpotujejo na Dansko inženjerji, da se izvežbajo za instruktorje in prevzemo motorne vozove ter jih pripeljejo v Jugoslavijo.

× **Nagraditev najpridnejših učencev na ljubljanskih šolah.** Mestna hranilnica ljubljanska je izročila šolskim vodstvom za vsakega najboljšega učenca odn. učenko v razredu okusno opremljeno hranilno knjižico z vlodo Din 50·—, ki se naslovljencu izplača ob njegovi polnoletnosti. Knjižice so razdelili odlikovancem ravnatelji in razredniki z nagovorom, v katerem so poudarjali, da Mestna hranilnica ljubljanska s to knjižico in vlogo nagraja pridnost in marljivost učencev ter jih posebej opozarja na važnost varčevanja.

Ljubljana

DNEVNA PRATIKA

Ponedeljek 1. julija. **Katoličani:** Presveta Kri Jezusova, **pravoslavni:** 18. junija: Leontije, m.

DEŽURNE LEKARNE

Sušnik, Marijin trg 5, **Kuralt,** Gosposvetska cesta 4, **Bohinec, ded.,** Cesta 29. oktobra 31.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Ob 9. uri v banski palači izseljeniški kongres.
Ob 20. uri v Unionu koncert starocerkvene glasbe Ciril-Metodovega zbora iz Zagreba.
Razstava cerkvenih paramentov v Alojzevišču.

Gradim, štedim, kupim . . . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peči, Ljubljana-Šiška

* **Zahvala.** Rdeči križ, pododbor Ljubljana, se najiskreneje zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k lepemu uspehu kresne prireditve na ljubljanskem Gradu.

* **Ita Rina v Ljubljani.** Te dni je prišla na večdnevni oddih iz Beograda v Ljubljano filmska igralka ga. Ita Rina. Želimo ji v ožji domovini prijetno bivanje

Vlomi in tatvine med prazniki

V soboto ob treh popoldne se je priklatil v neko zasebno stanovanje za Bežigradom že 15 krat kaznovani Anton Repe, ki se mu je posrečilo z vitrihom vlomiti vrata. Iz stanovanja je odnesel črno usnjato žensko torbico, 40 dinarjev, zlato verižico in kongresno legitimacijo. Gospodinja pa ga je opazila. Poklicala je stražnika, ki se je pognal za tatom. Med bojem je tat odvrgel torbico v krompir, ljudem pa se je posrečilo, da so ga vjeli. — Pred Stadionom je poljski državljan 30 letni brezposelni trgovski pomočnik Mihajlo Kudjerski segel v gneči v žep nekega železniškega upokojenca. Ta pa je to v pravem času žeparja opazil in ga izročil stražniku. — Izvršenih je bilo zadnje dni precej tatvin, po cerkvah in v tramvajih. Zanimivo pa je, da se je na policiji zglasilo več žensk, ki so v svojih žepih našle razne predmete, kakor ure in verižice, o katerih ne vedo povedati, kako so prišle v njihove žepe. Brzkone se tatovom, ki so bili preobloženi s plenom, ni zdelo preveč varno nositi ukradene reči pri sebi in so se jih na ta način skušali iznebiti.

Lepota in toplina . . . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peči, Ljubljana-Šiška

Gledališki nočni predstavi

V nedeljo navsezgodaj zjutraj ob dveh je naše gledališče uprizorilo na Kongresnem trgu: Hoffmanstalovega »Slehernika« v Župančičevem prevodu. Predstava je ustrezala duhu kongresnih dni tako po svoji verski vsebini, kakor po izvedbi. Tudi ura uprizoritve je bila ugodna. Vsebina igre je utrujene gledalce v živo zagrabila. V dobri enourni predstavi pod milom nebom je »Slehernik« prišel vse bolj do izraza, kakor v zaprtem gledališkem prostoru. Nunska cerkev je bila primerna kulisa, ki je tudi simbolično nakazovala svoj svet verskega izživljanja, v katerega se je končno tudi Slehernik v svoji zadnji uri skesano povrnil. Množica, ki se je na stojiščih kar trla, je bila od svojevrstne, grozotne podobe Slehernika do dna pretresena.

Zvečer ob pol devetih pa je bila pred Nunsko cerkvijo na Kongresnem trgu uprizorjena Gregorinova pasijonska drama »V času obiskanja«, ki je ponovno privabila ljudske množice.

† Ciril Kranjc

V petek zjutraj je umrl na svojem stanovanju, Trnovski pristan 3, kar smo na kratko poročali že v soboto, vojni invalid gosp. Ciril *Kranjc*, mornariški top. narednik v p.

Pokojnik je bil eden izmed onih redkih mornarjev, ki se je rešil iz podminirane vojne ladje »Viribus Unitis« ob koncu svetovne vojne. Z napornim večurnim plavanjem si je tedaj rešil življenje. Prestani smrtni strah in napor za rešitev iz vrtinca potapljajočega se broda ter huda infekcija so imeli strašne posledice. Sveži in vedno zdravi mornariški podčastnik je bil odslej strt človek, popolni invalid. — Bolehal je in životaril udan v svojo bridko usodo, v katero ga je pahnila vojna. Pred dnevi mu je magistrat odpovedal stanovanje in prostor, kjer je stala njegova trafika, katero bo treba zaradi regulacije Ljubljanice prestaviti. Nove skrbi in pa še dolgoletno zavlačevanje glede priznanja njegove invalidnine so bile za bolehnega moža invalida prevelike, ni jih prenesel. Umrl je zadet od kapi, star šele 41 let. Zapušča ženo vdovo in hčerko, s katerima sočustvujejo vsi, ki so ga poznali. Naj mu bo lahka domača gruda!

Maribor

△ **Vpisovanje na vseh mariborskih osnovnih šolah in na manjšinski šoli** je dne 1. julija od 8. do 12. in od 16. do 17. ure. Pri vpisovanju novincev je treba predložiti krstni list, domo-

Štedljivost za zimo . . . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peči, Ljubljana-Šiška

△ **Končno pod ključem.** Odgonsko je bil mariborski policiji iz Karlovca izročen željno iskani uradnik Davorin Trstenjak, ki se je na deželi izdajal za uradnika Narodne banke in pod pretvezo, da bo vnovčil hranilne knjižice, izvabil od lahkovernežev več hranilnih knjižic. Čudno pri tem je, da se mu je večino vlog posrečilo dvigniti, in sicer za približno 17.000 dinarjev. Po zasilšanju ga je mariborska policija izročila sodišču.

Celje

Ustanovitev »Branibora« v Celju

V četrtek zvečer je bil v mali dvorani Narodnega doma sestanek članov Jugoslovanske Matice, podružnica Celje, in pa interesentov za ustanovitev podružnice obrambnega društva »Branibor«. Zbor je vodil dosedanji predsednik Jugoslovanske Matice sodnik upravnega sodišča gospod dr. Bavdek, ki je ugotovil, da podružnica v zadnjem času menda ni imela nikakih članov več, razen odbornikov. Sklenjeno je bilo, da podružnica J. M. likvidira in da preide njeno skromno premoženje v last novega Branibora. Zbora se je udeležilo dobrih petdeset ljudi, ki so izvolili za predsednika g. dr. Bavdeka, za podpredsednika pa g. prof. Kovačiča, dočim se druga odborniška mesta interno porazdelijo.

V eni uri tri smrtne nesreče v Škofji Loki

Menda se niti v Ljubljani ali v še večjem mestu ni nikdar zgodilo v eni uri na različnih krajih toliko nesreč, kakor v Škofji Loki v petek med 15. in 16. uro.

Zaradi silne vročine je bilo seveda vse v vodi. Mestno kopališče na Poljanščici je bilo polno, a tudi pod jezom in brvjo je mrgolelo kopalcev. Nek učenec Mlekarske šole, rodom iz Slovenjgradca, ki je pravkar z odliko absolviral šolo, je skočil pod jezom v razpenjeno vodo in ni prišel več iz globine. Naglo so ponesrečenca potegnili iz vode in tudi zdravnik dr. Hubad je takoj prihitel na pomoč, vendar ga pa ni mogel več obuditi k življenju. Mladenič se je najbrže ubil v vodi, ker ima na sencih močan udarec.

Medtem so se tudi vojaki planinskega polka kopali v Selščici nad elektrarno. Ko so bili že zbrani za odhod v vojašnico, so pogrešali enega tovariša in ga našli mrtvega nad grabljami. Poskusili so z umetnim dihanjem, a pomagala ni več nobena pomoč.

Iz Poljan je peljal na kolodvor nek hlapec. Zaradi silne vročine se je na Poljanski cesti v predmestju Gornji Karlovec zgrudil in obležal mrtev. Solnčarica! Mrtveca so pobrali iz debelega prahu in odnesli na mestno pokopališče v mrtvašnico, kjer je še v soboto ležal tako prašen in povaljan brez lučke.

Prav tedaj je pa v tovarni klobukov »Šešir« imel opravka z žvepleno kislino inž. Ivo Stojković. Kislina mu je brizgnila v obraz tako močno, da je moral v Ljubljano v splošno bolnico in je v nevarnosti, da izgubi oko. Isto uro je konj brcnil nekega vojaka in ga težko poškodoval, a isto uro so tudi neko gospodično pri kopanju potegnili iz vode in jo le s težavo oživeli.

Torej v eni uri tri smrtne in tri težke nesreče.

Žrtev Kamniških planin

Ljubljana, 1. julija.

Trije lepi prazniki so izvabili v planine precej navdušenih planincev. V četrtek popoldne sta se odpeljala iz Ljubljane na izlet v Kamniške planine tudi uradnik mestnega magistrata g. Mirko Stepišnik in njegova zaročenka gdč. Marija Zupančičeva, uradnica v upravi »Jutra«.

Z vlakom, ki odhaja ob 18. iz Ljubljane, sta prispela v Kamnik, odkoder sta takoj nadeljevala pot v Kamniško Bistrico, kjer sta tudi prenočila. Zgodaj zjutraj sta se nato okrog 3. ure napotila na Kokrško Sedlo, odtam pa prav previdno nadaljevala pot proti Mlinarskemu sedlu.

Slaba varnostna vrv

Ko sta prišla kakih 50 m čez sedlo, se je nenadoma utrgala varnostna vrv in Zupančičevi je spodrsnilo na produ. Začela se je valiti po strmini navzdol. G. Stepišnik, ki je plezal za Zupančičevo, se je pognal za njo in jo prijel za roke. Oba sta se potem kotalila po strmini.

Usodna skala

Ko sta se tako kakih 200 m kotalila, je priletela za njima ostra skala, ki je zadela Stepišnika v roke in mu iztrgala Marijo Zupančičevo. Zupančičeva je priletela na polico in udarila z glavo ob skalo, nato pa v velikem loku priletela na snežišče, kjer je ostala na mestu mrtva.

Zadnje besede

Zadnje besede nesrečne mladenke so bile: »Ata, mama...« G. Stepišnik je ves obupan pričel klicati na pomoč. Na kraj nesreče sta prihitela oskrbnik Češke koče in še neki turist, ki sta pomagala, kolikor sta mogla.

Mrtva domov

Obvestila sta takoj člane reševalne ekspedicije na Jezerskem, ki so odšli na kraj nesreče in prenesli ponesrečenko v mrtvašnico na Jezersko, odkoder so jo prepeljali v petek ob 23. uri z avtomobilom mestnega pogrebnega zavoda na njen dom na Dolenjsko cesto št. 14. O nesreči je bil obveščen tudi njen oče g. Josip Zupančič, ki se je takoj odpeljal na Jezersko ter uredil vse potrebno za prevoz svoje hčerke v Ljubljano.

Izjava g. Stepišnika o nesreči

Zaročenec pokojne Zupančičeve g. Mirko Stepišnik je ves potrt in obupan spričo tragične smrti svoje zaročenke našemu poročevalcu izjavil, da je pripisati vso krivdo pomanjkanju varnostnih naprav. Žična vrv je sila slaba in klini niso bili popravljeni že najmanj štiri leta.

Marija Zupančičeva

Marija Zupančičeva je že zgodaj vstopila v sokolske vrste, in sicer leta 1924, v Sokola Ljubljana II. Pri Sokolu II. je pridno telovadila, bila članica vaditeljskega zbora in vodnica ženske dece. Ko se je ustanovil 1930 Sokol Ljubljana IV, je prestopila v novoustanovljeno društvo ter prevzela mesto načelnice ter je to bila dve leti, nakar se je ponovno vrnila v svoje matično društvo. Pokojnica je bila izredno ljubezniva in značajna sestra. Bila je izvrstna telovadka ter je javno nastopila pri olimpijski akademiji. Pogreb pokojnice bo danes v ponedeljek ob 16. iz hiše žalosti na Dolenjski cesti štev. 14. Globoko užaloščeni rodbini in zaročencu g. Mirku Stepišniku naše sožalje, pokojnici pa naj bo lahka domača zemlja!

Poziv!

Sokol Ljubljana II. poziva svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeleži pogreba tragično preminule članice s. Marije Zupančičeve, ki bo v ponedeljek 1. julija ob 16. iz hiše žalosti Dolenjska cesta 14. Zbor članstva v slavnostnem kroju ob pol 16. istotam. Slava spominu sestre Marije Zupančičeve! Uprava.

Smrtna nesreča na električnem daljnovodu

Ljubljana, 30. junija.

Na praznik sv. Petra in Pavla se je pripetila na kopališču pri Štirnu smrtna nesreča. Zahtevala je življenje nadarjenega, junaškega, toda drznega mladeniča.

Na železen drog velenjskega daljnovoda je splezala skupina sedmih fantov, med katerimi je bil tudi izboren telovadec Ljubljanskega Sokola g. Albin Drobtina, pleskarski pomočnik z Glinc pri Ljubljani. Kot izurjen telovadec je Drobtina na drogu daljnovoda dvignil tezno stojo ob navdušenem ploskanju gledalcev, pa tudi ob opozarjanju treznejših na veliko nevarnost. Kmalu nato pa se je Drobtina povzpel na drugi del istega droga, na katerem vodi žica 20.000 W velenjskega toka. Tudi na tem mestu je hotel Drobtina dvigniti tezno stojo. Kopalci so ga zopet opozarjali na nevarnost zaradi velike napetosti električne struje, toda zaman. Že je dvignil Drobtina stojo, toda prehitro, zato se je spustil z nogami nazaj, kar je bilo zanjo usodno.

Usoden trenutek

Z nogami se je dotaknil žice, v tem hipu pa je padel in pograbil za vrhnjo konzolo. Močna električna iskra je preskočila. Na krike kopalcev, ki so z grozo gledali, kako je plamen objel nesrečnega Drobtino, so nekateri stekli v elektrarno, da bi tok ustavili. Iz črnuške transformatorske postaje sta takoj pritekla g. Murovec in g. Pokorn, ki sta nesrečneža spravila z droga na tla. Imel je noge strašno ožgane do kosti, bil pa je ožgan tudi po glavi. Slučajno navzočni zdravnik dr. Debeljak je ugotovil, da je Drobtina že mrtev. Orožniki s Črnuš so takoj uvedli preiskavo. Zaslišali so predvsem ponesrečenčeve tovariše.

Izguba izvrstnega telovadca

Pokojni Albin Drobtina je bil star komaj 28 let ter doma z Glinc, kjer je imel njegov oče pekarijo. Njegova smrt je posebno zadela vrste Ljubljanskega Sokola, kjer je pokojnik telovadil in se izkazal kot vrhunski telovadec. Bil je miren in značajen mladenič. Starši so m umrli, za njim žalujeta sestri Albina in Rezika ter sorodniki.

Sokolstvo

Bolgarski Junaki

Ob priliki zleta v Sofiji

Ideja telesne vzgoje v smislu junaških vrlin je imela pri bolgarskem narodu že svojo davno preteklost. Vse tiste lepe odlike, ki se pri nas označujejo z imenom Sokol, jih bolgarski narod označuje z besedo »Junak«.

Sokol je junak, junak je Sokol.

Sokol in Junak sta ista pojma: so to ljudje, moralni, nacionalni, svobodni in napredni, telesno, moralno in duševno zdravi.

Prvo junaško telovadno društvo je bilo ustanovljeno v Sofiji leta 1895. pod imenom »Sofijski Junak« po vzoru sokolskih društev, ki so jih češki delavci ustanovili v Bolgariji. Po vrsti so se ustanovila junaška telovadna društva v Ruščuku, Ćustendilu, Trnovem, Burgasu itd. Leta 1898. je bil ustanovljen »Savez bolgarskih telovadnih društev Junak« s sedežem v Sofiji. Danes je savez razdeljen na šest žup: vidinsko, sofijsko, plovdivsko, černomorsko, dunavsko in trakijsko. Savez šteje 191 društev s približno 55.000 pripadniki. Njihovo službeno glasilo je »Telovadba, kultura in sport«, ki izhaja tedensko, prvotno so izdajali list »Zdravje in sila«, ki pa je prenehal izhajati. V svrho propagande za zlet izdaja savez list »VIII. savezni junaški zlet«.

V novejši dobi je v savezu zmagala struja, ki propagira telovadbo po Tyrševem sestavu in sokolsko ideologijo, toda preteklo bo še mnogo časa, dokler bo v bolgarskih Junakih povsem zmagala čista Tyrševa ideja in se bodo Junaki povsem združili s Sokoli. Naše Sokolstvo mnogo dela na tem, da se to združenje čim preje izvrši. Prvi korak k temu je bilo sprejem bolgarskih Junakov v Zvezo Slovanskega Sokolstva. Kakor pri nas, tako tudi bolgarski Junaki posvečajo veliko pažnjo vasi ter ustanavljajo kmetske junaške čete. Glavni in idejni organizator bolgarskih Junakov je br. Dimitrije Lazov, ki je bil do letos na čelu junaške organizacije.

Tudi naše predvojno Sokolstvo je imelo zveze z bolgarskimi Junaki. Leta 1910. je bil v Sofiji junaški zlet, katerega so se udeležili Čehi, Poljaki, Slovenci, Hrvati in Srbi. Povsem sodeč, se vendar bolgarsko Junaštvo razvija v sokolskem smislu ter se postopoma uvajata Tyršev sistem in sokolska ideologija.

Kupujte domače blago

LITOPON „TITANIK“

originalno 30 % no blago, odporno proti svetlobi, v vseh lastnostih popolnoma enakovredno najboljšim svetovnim inozemskim znamkam (holandskim in nemškim

CINKOVO BELILO „BRILJANT“

vseh vrst: zlati, srebrni, beli, zeleni, rdeč in sivi pečat, v tu- in inozemstvu že skozi leta priznan prvovrsten domač proizvod, ki je najboljšim svetov. znamkam enakovreden.

Otvoritev razstave sodobne cerkvene umetnosti

Ljubljana, 28. junija.

V okvirju evharističnega kongresa je tudi prav interesantna in za stanje naše umetnosti posebno razveseljiva razstava sodobne cerkvene umetnosti v štirih dvoranah in na hodniku v prvem nadstropju uršulinskega samostana. Razstavljena so samo dela, ki so jih naši umetniki napravili od leta 1900. dalje, zlasti pa po svetovni vojni. Razstavo je aranžiral arhitekt g. univ. prof. Ivan **Vurnik**, ki mu je pomagal predvsem arhitekt g. Ivan **Pengov** in tudi znani umetnostni zgodovinar msgr. **Steska**, a predsedstvo je prevzel stolni dekan g. dr. **Kimovec**.

Na razstavi dominirajo dela po osmutkih arhitekta Jožeta **Plečnika** in arhitekta Ivana **Vurnika**, ki se mu pridružuje njegova soproga slikarica Helena **Vurnikova**. Med slikarji in kiparji je na prvem mestu Tone **Kralj** s fotografijami stenskih slik, ki je z njimi okrasil primorske cerkve, razen tega pa z najbolj znanimi svojimi religioznimi slikami in kipi. Tudi Fran-

Dostojanstveniki na razstavi cerkvene umetnosti

ce **Kralj** je bogato zastopan s slikami in plastičnimi deli, vendar je pa prav neprijetno, ker na nekaterih delih ni označeno, ali je delo Tonetovo ali je Francetovo, kar bi lahko dovedlo do prav neprijetnih posledic. Izvrstno so zastopani tudi trije bratje Pengovi, namreč arhitekt, slikar in kipar, ki je razstavil tudi veliko delo, namreč kip Srca Jezusovega za Frančiškansko cerkev v Beogradu. Najstarejši slikar na razstavi je pokojni Ivan **Grohar** in tu vidimo njegovo veliko srce Jezusovo iz škofije. Prav prijetno »Madono na polju« je razstavil Matej **Sternen**, veliko oltarsko sliko **Cuderman**, nadalje so pa zastopani tudi **Jakac**, Fran **Klemenčič**, Helena **Vurnikova**, Miha **Maleš** in z mnogimi deli tudi Gašper **Porenta**, ki ga drugje ne vidimo na nobeni razstavi. Od kiparjev so razstavili poleg Kraljev in Pengovov tudi še **Gorše**, **Loboda**, **Sojč** in **Urbanija**. Poleg arhitektov Plečnika in Vurnika ter Pengova in Toneta Kralja so razstavljena tudi dela po osnutkih arhitektov Mesarja in Tomažiča, a posebno zanima **Vurnikov** načrt za novo cerkev v Mostah in za prezidavo cerkve sv. Petra. Odlična so dela našega steklorezca Kleina, ki je razstavil več slikanih oken in v steklo brušenih del ter njegova dela slove tudi v inozemstvu. Prav verjetno je, da je v naglici kako ime izostalo, ker razstava nima kataloga, ki bi ga pa prav zaslužila, saj take razstave pri nas še nismo imeli. Razstava nam brez ugovora dokazuje, da smo Slovenci daleč pred našimi sosedi v državi, in tudi vemo, da dela naših cerkvenih umetnikov upravičeno slove po vsej Evropi.

K otvoritvi razstave, ki je bila danes ob 11., so poleg knezoškofa g. dr. Gregorija **Rožmana** in nadškofa g. dr. **Jegliča**, prišli tudi beograjski nadškof g. dr. **Rožič** in djakovski nadškof gospod **Akšamović** ter več visokih cerkvenih dostojanstvenikov iz drugih krajev. Z daljšim govorom o cerkveni umetnosti sploh, zlasti pa o slovenski cerkveni umetnosti je razstavo otvoril predsednik g. dr. **Kimovec**, ki je upravičeno povdarjal, da v tej umetnostni stroki ni bilo tako razgibane dobe od današnje vse od bogatih časov naše Academiae operosorum.

Razstava je prav velik kulturen dogodek in nanj prav posebno opozarjamo vse prijatelje umetnosti in našega napredka sploh.

Izlet v Ljubljano

✚

Jugoslovansko novinarsko udruženje, sekcija Ljubljana sporoča vsem svojim članom žalostno vest, da je umrl član novinarske stanovske organizacije, gospod

Ivan Kavčič

Pogreb umrlega tovariša bo v ponedeljek, dne 1. julija t. l. ob pol 15 izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta 9.

Dragega tovariša ohranimo v blagem spominu.

V Ljubljani, dne 29. junija 1935.

Odbor

Kalina-Malina:

Nočni metulji

Kje je moj rostni kraj, ne vem. Često si mislim, če ni morda kateri izmed belih parnikov, ki dospejo vsako spomlad od Budim-Pešte in Dunaja in plovejo do pozne jeseni po Donavi. Kdo so moji starši, do danes še ne vem. Žena, ki mi je dajala kruh, s soljo in poprom potresen in v ruto stisnjen, namočen v kropu, ni bila moja mati. To sem zvedela nekega dne od otrok, s katerimi smo se podili po obali. Odslej sem začela pazljivo opazovati to majhno, debelo žensko in njene črne, razpokane roke, ki so se nanje lepili moji lasje, ko jih je spletala. Vsak večer me je spravila od igre domov in me položila spat.

Nekega večera pa ni prišla. Postajalo je vedno bolj temno. Nad reko so začele letati črne ptice z veliki perutmi. Stisnila sem se ob ribiški čoln. Še zajokati se nisem upala od strahu. Iznenada sem zaslišala po pesku trde korake. Srce mi je začelo močneje biti. Nad menoj se je nekda sklonil in nizek moški glas me je vprašal:

»Zakaj jočeš?«

»Čakam mamo, da bi me peljala domov,« sem odgovorila v solzah.

»Kako ti je ime?«

»Svilenka.«

»Čigava si.

Molčala sem.

»Kako je ime tvojemu očetu?«

Molčala sem. Prvič so mi zastavili to vprašanje.

»Daj, pelji me v vašo hišo!«

Roko je imel široko, močno.

»Naša hiša« je bila napol razdrta bajta blizu mesta. Lesena ograja je bila ponekod rzdrta. Vse okrog nje mi je bilo ljubo in znano. Velikega moža sem skoro vlekla za seboj.

Hišica je bila temna. Začela sem klicati: »Mama, mam, mam!« Nihče se ni oglasil. Mož je pritisnil na kljuko. »Počakaj zunaj!« mi je rekel in šel notri. Videla sem skozi majhno okence, kako je zagorela vžigalica in hitro ugasnila.

Ko je mož prišel ven, me je spet prijel za roko in me hitro odpeljal naprej. Ustavila sva se pred hišo, ki je bila naši najbližja, in je ženski, od katere je mati jemala moko na posodo, rekel:

»Bog daj ubogi ženi dober pokoj!«

In je pokazala proti naši hiši.

Bila sem premajhna, da bi razumela besede. Takoj sta se dve ženski in moški s prižgano svetiljko napotili tja. Mož me je odvedel v nasprotno smer.

Nikoli več nisem videla ne podrte ograje ne hišice na svoje postelje in ne žene, ki me je vsak večer z razpokanimi rokami prekrižala in šepetala počasi: »V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha, Amen,« nakar sem vselej takoj zaspala.

*

Izza tega dne sem živela v hiši ribiča Filipa. Bil je vdovec in je imel tri sinove. Najstarejši je bil za glavo večji od mene. Ime mu je bilo Andrej.

Andrej in oče sta hodila vsako jutro na delo, jaz pa sem vstajala pri mlajših, sem snažila, prala in korila naognjišču, kjer se je zvečer kuhalo lonec boba. Zvečer sem z veliko šivanko v rokah šivala ob mežikavi petrolejki nogavice, hlače in srajce in sem se tako navadila novega življenja, da sem docela pozabila na žensko, ki sem jo včasih imenovala »mati«.

Tako sem odrasla v visoko, vitko dekle v hiši ribiča Filipa. Najstarejši sin se je često zagledal vame in je nekoč rekel:

»Če se bo oče oženil z Eflambijo, bova midva, Svilena, stopila na kaka parnik in ušla.«

Dolgo sem premišljevala te besede.

Obetale so mi drugačen svet, po katerem sem hrepenela. Često sem zvečer, ko so fantje spali, zabodla šivanko v predpasnih in se vdajala mislim. Nekje sredi zelenega polja sem gledala belo hišico z novo rdečo streho, z zavesami na oknih in s fušpanom ter kapucinkami po gredicah ob vodnjaku. V tej hiši sva živela skupaj z Andrejem.

Na poti do sreče pa mi je stala Eflambija. Velike, izbuljene oči so me gledale z zaničevanjem. Tenka bluza ji je valovila nad močnimi prsi kakor jadra na jadrnici ob vetru. Uhani so se ji ritmično pozibavali, kadar je stopala z drobnimi in težkimi koraki.

Hodila je po naši ulici ob določenem času dneva, ko je sirena »Heliosa« naznanjala ladjin prihod. Z belilom namazano lice se je bleščala na soncu, ki je zahajalo naravnost nasproti njej in ji je že bolj rdečilo lase. Z zadovoljnim nasmeškom je šla mimo nas točno tedaj, ko sem razprostirala po dvorišču raztrgane obleke. Zažvenketala je z okraski, nanizanimi na rdečem traku okrog vratu. Ko mi je rekla: »Dober dan Svilena!«, sem v pozdravu spoznala zaničevanje, kakor da so mi oči govorile: »Še vedno bodo fantje hodili raztrgani, dokler bom jaz varala strica Filipa. Nisem nora, da bi mu postala žena. Me ne mika njegova koliba, ne razbiti lonci in ne preluknjano korito. Živeli mornarji!«

Dasi se mi je tako nasmehnila, sem vedela, da drži Eflambija v svojih velikih, mehkih rokah mojo malo srečo. In sem mislila, da ji naj zaupam.

»Eflambija,« sem ji rekla nekega dne, »zakaj se ne omožiš s stricem Filipom? Tedaj bova midva z Andrejem ...«

Nisem si upala končati. V njenih izbuljenih očeh sem brala spet isti zasmeh.

Poslej se je začela vstavljati pred naši mi vrati in se pogovarjati z menoj. Vselej je začela z besedami: »Tako, kaj ne! T bi me rada omožila s stricem Filipom! S se mu že naveličala služiti! Toda ljuba mo ja, ako se hočeš rešiti tega truda, poznam drugo sredstvo. To ni čisto zate! ... Saj si dekletce kot kaplja! ... Andreju nikar to liko ne zaupaj! Ni nič boljši od očeta. Z drugi dan te bo zapustil ...«

Te besede so me žgale kakor žerjavica Zvečer sem utrujena in onemogla zaspal v teh mislih od dnevnega dela. Zjutraj sem se spet zbudila z njimi. Ko se je začelo večno tekanje od korita do peči, sem opazovala, s kakšnim zadovoljstvom gladi Andrej pred ogledalom svoj lepi, rdeči obraz V otroški duši se mi je zbudilo sumničenje V hiši ni bilo ure, toda natančno sem vedela, kdaj bi se moral Andrej vrniti z dela. Najprej sem ga pričakovala pri vratih.

Dr. Henrik Steska:

K ureditvi banovinske samouprave

Pri državah večjega obsega se povsem nujno pojavlja potreba kar najbolj intenzivnega spoznavanja posebnosti poedinih pokrajin. Ta potreba je tem silnejša, čim bolj se razlikujejo te pokrajine po naravnih zemljepisnih razmerah in po vkoreninjenih družabnih odnošajih. K tem naravnim zemljepisnim činiteljem štejemo n. pr. sestavo tal, relief ozemlja, podnebje, lego pokrajine ob morju in drugih prometnih črtah, plovnih vodah. Zbog teh činjenic se bodo gospodarske razmere v poedinih pokrajinah vedno razlikovale. Bolj ali manj različen zgodovinski razvoj pokrajin je ustvaril tudi različne, včasih izredno globoko vkoreninjene družabne odnošaje. Ako naj bo državno delovanje uspešno, se mora tudi državna organizacija ozirati na poedine pokrajine, iz katerih je država sestavljena. Pokrajine so zato važna ozemlja za državno upravo samo. Vendar nikakor ne zadošča, da so centralni, vsej državi namenjeni vladi podrejena za pokrajine državna upravna oblastva srednje stopnje in končno za manjša ozemlja državna upravna oblastva nižje stopnje. Taka **administrativna decentralizacija**, ki jo nekateri manj primerno imenujejo dekoncentracijo, ni drugega nego sistem nad- in podrejenih stopenj državne uprave in ima namen, da se višje oblastvo razbremeni manj važnih poslov in onih državnih poslov, ki zahtevajo točno znanje krajevnih razmer ali neposreden stik z narodom in ki se brez krajevnih instanc ne dajo opravljati, dalje da višja stonja nadzira nižjo. Zgolj z ustanovitvijo pokrajinskih, okrajnih in še nižjih oblastev, ki bi bila državna oblastva, pa še ni v zadostni meri ustreženo pokrajinskim težnjam. Je mnogo interesov in koristi, ki jih morejo le neposredno prizadeti krogi v pokrajini najbolj spoznavati in zastopati, ne pa od centralne vlade dirigirana državna oblastva v pokrajini. Javne naloge, ki imajo svoj izvor v skupnem sožitju v pokrajini, je treba prepustiti v neki meri prebvalstvu v pokrajini in njenemu predstavništvu v lastno upravo, to je v samoupravo. To vrsto decentralizacije imenujemo **decentralizacijo po samoupravi.** Težavna je razmejitev med državo in pokrajinsko samoupravo, le z velikim trudom moremo najti srednjo pot med nasprotujočimi si naziranji in težnjami. Določitev te srednje poti je zelo resna znanstvena naloga in nikakor ni primeren objekt za kakšno politično ekvilibristiko in demagoško frazerstvo. Nhče ne bo mogel dvomiti o pravnem značaju tega vprašanja. Namen vsega prava je vzdrževanje in ustvarjanje nekega čim trajnejšega reda. Konstruktivna pravna znanost se mora torej baviti:

a) s proučavnjem družabnih razmer in njih vzrokov,

b) z izbiranjem sredstev, s katerimi utegnemo ob danih družabnih razmerah doseči trden red.

Pravna znanost je kajpada veda o pravnih odnošajih med poedinci in skupinami ljudi, torej družabna veda. Pri izbiranju teh sredstev je zategadelj treba, da znamo, kakšna sredstva so se obnesla in pod kakšnimi okolnostmi. Le taka, že v dolgoletni praksi preskušena in zadostno fundirana znanost bo mogla na kolikor moč skladen način vzdrževati red in izbegavati nepotrebnemu kolebanju semtertja in nezaželjenim bojem. Politika mora biti praktična znanost.

Tudi v naši državi je problem decentralizacije zelo aktualen. Lega ob savski in ob moravsko-vardarski prometni črti s križiščem v Beogradu, izredna sorodnost jugoslovanskh narečij na tem ozemlju, nesposobnost lastne državne tvorbe na izredno ozkem pasu med Jadranom in Dinarskim razvodjem in nujna potreba svobodnega dostopa do morja silí k jačenju jugoslovanske državne misli. Napačno bi pa bilo, ako bi se pokrajinske posebnosti zanemarjale le zavoljo neprikladnega stremljenja po tem večji enoobraznosti. Glavna stvar je lastna država, ki omogoča Srbom, Hrvatom in Slovencem svoboden razmah v privatnem in javnem življenju. Enotnost države in svobodni razmah pa nikakor ne zahtevata, da bi se nenaravno potiskale v stran trdno vkoreninjene pokrajinske posebnosti. Tak postopek bo rodil hud odpor in mržnjo. Država, ki hoče užvati tudi v inozemstvu vsestransko spoštovanje, se mora izogibati takim notranjim sporom. Resnično in ne le navidezno državotvorni predstavniki našega javnega življenja že od nekdaj zagovarjajo ne le izdatne administrativne decentralizacije državne uprave z veliko kompetenco njenih oblastev v pokrijini, marveč tudi **obsežno pokrajinsko samoupravo.**

V naši državi se pokrajine nazivajo po reprezentantu vrhovne upravne oblasti v pokrajini, po banu, banovine in je v ustavi iz l. 1931 odrejeno, da banovine niso zgolj ozemlja za državno upravo, nego tudi samoupravne edinice z lastnim sklepajočim in izvršljivim predstavništvom, dalje da bodo mogle poedine grane banovinske uprave in življenja v banovini urediti z banovinskimi odredbami. Z že težko pričakovanim **zakonom o ureditvi banovinske samouprave** se bode v podrobnostih določil delokrog banovinske samouprave.

Vidovdanska oporoka generala Maistra

Lani na Vidov dan je pokojni naš veliki narodni general Maister podpisal proglas, v katerem poziva zveste svoje nekdanje vojne tovariše, ki so se ob preobratu borili za utrditev naše severne meje in za svobodo zatiranih naših bratov onstran Karavank, **da se zberejo v Legiji koroških borcev**, ki je bila najpomembnejša njegova idejna tvorba, zgrajena zadnje mesece pred njegovo smrtjo. Baš zato lahko imenujemo ta proglas Vidovdansko oporoko generala Maistra njegovim zvestim borcem, ki jih je hotel imeti organizatorično združene v močni narodnoobrambni formaciji, da se tako postavi nepremagljivi obrambni zid proti ofenzivni germanizaciji našega naroda ob severni meji.

Objavljamo Vidovdanski proglas pok. generala Maistra, z željo, da bi našel odmev pri vseh tovariših, ki doslej še niso vstopili v vrste Zveze Maistrovih in Legije koroških borcev.

POZIV KOROŠKIM BORCEM!

Ko smo meseca novembra 1918, izmučeni od štiriletnih vojnih naporov in trpljenja na frontah in v zaledju, po stoletnih bojih končali borbo za narodno zedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v veliki svobodni Jugoslaviji, smo verovali, da je napočila slehernemu Jugoslovanu dolgo pričakovana narodna svoboda. Toda na severni meji naše svobodne domovine so se začeli zbirati temni, našemu narodu sovražni oblaki, ki so grozili zastreti tople žarke bližajoče se narodne svobode koroških Slovencev. Tedaj ste se dvignili junaški borci-tvorci Jugoslavije, dasiravno izčrpani in izmučeni, še enkrat, da iztrgate iz krempljev pojemajočega habsburškega orla eno največjih svetinj osvobojenih in združenih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev, knežji prestol na zgodovinskem Gosposvetskem polju, na katerem so v sivi davnini sedeli slavni slovenski vojvode.

Vaši slavni čini, Vaši junaški napori, dragi mi borci, niso bili zaman, toda tudi ne brez žrtev. Zmagoslaven in triumfalen je bil vaš rodoljubni polet pred 15 leti po koroški slovenski zemlji. Junaški borci 1., 7., 8., 26., 36., 37., 39., 40. in 45. pešpolka, 16. in 32. artiljerijskega in Dravskega konjeniškega polka, kakor tudi številni junaški dobrovoljci slavnega junaka Malgaja, majorja Lavriča ter kapetanov Kneza in Martinčiča, ste s svojim narodnim idealizmom in junaško požrtvovalnostjo posvedočili, kaj pomeni vojvodski prestol na svetem Gosposvetskem polju za vse Srbe, Hrvate in Slovence. Prav posebno je ovekovečen spomin na naše zgodovinske borbe za zibelko slovanstva s tem, da proslavljajo gornji polki obletnice teh zgodovinskih zmagoslavnih borb koncem maja in začetkom junija vsakega leta kot dnevne polkovne slave, da se tako stavlja junaštvo borcev za **slovenski Korotan v zgled bodočim rodovom** naše narodne vojske, zlasti pa, da tudi v naši narodni vojski nikdar ne bo izbrisan spomin na vojvodski prestol na zgodovinskem Gosposvetskem polju, ki je živa priča, da je slovenski Korotan že od pamtiveka last Slovanov.

Tovariši koroški borci! Naša borba pred 15 leti, ko smo z neštetimi krvnimi žrtvami naših najboljših vojnih tovarišev Srbov, Hrvatov in Slovencev zmagoslavno zavojevali slovenski Korotan, je bila pravična in naša zmaga častna, zato smo verovali, da bo tudi mednarodno uvaževana, toda varali smo se, kajti slovanstvu sovražni diplomaciji je uspelo s spletkami znova zasužniti naš bedni življenj v slovanski Karantaniji, ki je dolga stoletja željno hrepenel po svoji narodni svobodi.

Tovariši koroški borci! Družijo nas spomini na skupna vojna doživetja v borbi za svobodo našega Korotana. Zato vas vabim v organizacijo, ki jo ustanavljamo v spomin na te zgodovinske borbe. Ta organizacija se bo imenovala **Legija koroških borcev** in njeni člani Jugoslovanski koroški legionarji. Naloge, ki jih bo vršila Legija, so izključno narodno-obrambnega značaja. Zlasti bo dolžnost Legije, se spominjati vseh vojnih tovarišev Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so prelili kri in dali življenje v borbah za svobodo slovenskega Korotana ter so s svojimi lastnimi telesi gradili obrambni zid naše svobode na severu Jugoslavije. Zapuščeni so grobovi naših herojskih borcev ob Dravi, Zili, Krki, Beli, Meži in Labudnici in povsod drugod v divnem Rožu, na severnih obronkih Karavank in v solnčni Podjuni, kjer snivajo večen sen v zibelki slovenstva. Naša narodna in tovariška dolžnost je, da se teh naših junaških drugov pri vsaki priliki spominjamo in da jim po možnosti uredimo skupno grobišče, ki bo dostojno dragocenih žrtev, ki so padle v obrambi naše severne meje ob rojstvu Jugoslavije.

Naša narodna dolžnost je pa tudi, da se s primerno odločnostjo zavzamemo za bedni naš narodni življenj v slovenskem Korotanu, ki ga proti obstoječim mednarodnim pogodbam z okrutnimi germanizacijskimi metodami skušajo iztrebiti iz svoje rodne slovenske grude. Mi borci zahtevamo, da se dajo jugoslovanski narodni manjšini v slovenskem Korotanu iste narodne pravice, ki jih nemška narodna manjšina uživa v Jugoslaviji. Stremeti pa hočemo tudi za tem, da se jugoslovanska mladina vzgoji v zavesti, da je postal slovenski Korotan drugo jugoslovansko Kosovo in končno hočemo sodelovati v dosego naših vsenarodnih ciljev z vsemi narodnimi organizacijami, zlasti z Narodno odbrano Jugoslavije, da se ustvari močna, narodno-obrambna borbena fronta širom Jugoslavije.

Tovariši koroški borci! Danes ob 15letnici našega zmagoslavnega pohoda na zgodovinsko Gosposvetsko polje vas zopet vabim v zbor! Legija koroških borcev je ustanovljena in ima začasno svoj sedež v Trbovljah, kamor se obračajte radi snovanja krajevnih in okrožnih odborov. Naj ne bo koroškega borca, ki bi ostal izven te velepomembne narodno-obrambne organizacije. V zbor pa vabim tudi vse v jugoslovanski vojski odslužene vojake, ki se zanimajo za naše lepo slovensko Kosovo, da se tako ustvari najširša borbena fronta med jugoslovanskim narodom za naš tužni Korotan, ki bo tako gotovo, kakor je bilo srbsko Kosovo, maščevan. — Zato borci v zbor! zove vas kraljevič Marko, kliče vas kralj Matjaž!

V Mariboru na Vidov dan leta 1934.

General Maister,
vrhovni vodja Legije koroških borcev.

Jubilej moža

Emil Pleskovič, davčni inspektor v p. v Laškem obhaja 2. julija t. l. šestdesetletnico svojega rojstva. Rodil se je l. 1875 v Mokronogu. Gimnazijo je študiral v Novem mestu. Leta 1898 je prišel kot mlad davčni uradnik v Laško, ki je bil takrat zagrizen nemškutarski trg. Kot zaveden Slovenec je moral pod Avstrijo veliko pretrpeti. Laški nemškutarji so ga napadali po raznih nemških časopisih, ovajali ga oblastvom in mu nalagali disciplinarne preiskave Pa vse to zavednega Jugoslovana ni omajalo. Stal je vedno v vrstah narodnih borcev. Med svetovno vojno ga je označila avstrijska oblast z p. v. Po prevratu je bil izvoljen v Narodni svet in bil vse do upokojitve l. 1931 član mestnega občinskega odbora. Razume se, da je član vseh narodnih in dobrodelnih društev in tudi soustanovitelj laškega Sokola. Za razne zasluge je bil tudi odlikovan z redom sv. Save. Tekom dolgoletnega službovanja si je pridobil kot odličen in ljubezniv uradnik mnogo prijaprijateljev med vsemi sloji in po vsem okraju. Vrlemu narodnemu možu k 60. letnici iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Novo mesto

Končni uspeh na novomeški drž. realni gimnaziji je letos za okroglih 15 odstotkov boljši kot prejšnja leta. Od 373 dijakov in dijakinj jih je izdelalo 273 ali 73 odstotkov, popravne izpite jih ima 68 ali 18 odstotkov, neocenjena radi bolezni je ena sama dijakinja, razred pa bo ponavljalo 29 dijakov in dijakinj, t. j. 8 odstokov, dva pa sta izgubila pravico do nadaljnjega šolanja. Vsekakor je uspeh letos lep in za zavod časten, k njemu pa je v prvi vrsti pripomogel red na zavodu.

O meščanski šoli so nekateri listi poročali, da se ne more razvijati, ker nima dovolj učnih prostorov. Take časopisne vesti so žalitev našega občinskega odbora, ki je že pred časom na svoji seji določil pred. občine dr. Režka, člana obč. uprave K. Jevška in obč. odbornika I. Lapanjo, da v sporazumu z ravnateljstvom meščanske šole in vodstvom ljudske šole določijo v novem občinskem šolskem poslopju sobe, ki naj jih poleg sedanjih meščanska šola opremi in zasede. Na skupnem sestanku so bili ti prostori res določeni. meščanska šola jih pa do sedaj ni niti opremila niti zasedla. Zato ni nadaljni razvoj meščanske šole prav nič oviran od občinskega odbora, ampak od nje same.

Sprejemni izpiti za našo drž. realno gimnazijo so se vršili 25. in 26. t. m. Prijavilo se je tako veliko število, kot ga naša gimnazija še ne pomni. Iz Bele krajine 12 dečkov in 10 deklic, iz trebanjske in mirenske okolice 16 in 2, iz novomeške okolice 7 in 5, iz spodnje Krške doline 5 in 2, iz Novega mesta 29 in 23, izven našega šolskega okoliša pa je doma 7 dečkov. Skupno torej 76 dečkov in 42 deklic, od katerih je bila odklonjena samo ena deklica. Posebej razveseljivo je, da se je letos pokazal močan dotok s podeželja.

---

nato sem šla na ulico, ki pelje proti obali. Ni me opazil. Gledala sem ga in poslušala. Razigran smeh in hitre besede so prihajale k meni kakor leteči metulji.

»Tudi danes je srečno minilo. Če pojde tako, bomo mi njeni gospodarji.« — je rekel nekoč tovarišem, jaz pa sem skrita za vrati poslušala in srce mi je zastajalo.

Kako je bil lep in kako možat! Modra delavska srajca mu je še bolj kazala belo kožo, kapa, pomaknjena nekoliko na desno uho, pa mu je metala lahko senco na velike, črne oči. Roke, vedno stisnjene v pest, so mu mahale kakor dve veliki kladivi, pripravljeni, da bi se vsak trenutek na koga spustile.

Jaz sem pa bila slaba, sama kost. Obraz je bil pegast, oči od truda vdrte, krilo pa se mi je opletalo okrog telesa kakor okrog droga. Pete so bile razpokane in kakor cvetoče, ko sem po cele dneve hodila bosa, da se mi ne bi strgali edini stari čevlji. Končno: kaj sem, odkod sem? Slučajno najden otrok, brez staršev, brez sorodnikov. Ali naj bi se ta lepi Andrej oženil z menoj.

Počasi sem začela zaupati Eflambijinim besedam: »Že drugi dan te bo zapustil!«

Tako se je začelo trpljenje...

Ponoči sem ležala z odprtimi očmi na divanu v predsobi. Moja vdihovanja so se zaletavala v steno kakor prebujeni netopirji.

Prav tako nemirno je bilo tudi spanje strica Filipa. Često je tiho šel iz sobe. Po cele ure se je sprehajal po dvorišču, kadeč cigarete drugo za drugo. Njegovi težki koraki so odmevali v tihi noči kot bi govorili: Eflambija, Eflambija, Eflambija...

Debela Eflambija je popolnoma zmešala glavo stricu Filipu. Postajal je neznosen. Včasih po cele noči ni prišel domov. Včasih se je vračal pijan, zenice pa so mu strašno bleščale v temi. Prestopil je prag in vpil: »Andrej, Andrej, ali si tu, osel prekleti!«

Ko se je prepričal, da je Andrej v hiši, se je vlegel oblečen in obut in globoko zaspal. Jaz pa sem se stiskala pod raztrgano odejo in moje srce je slutilo, da vse to ne kaže nič dobrega.

Tako se je zgodilo.

Ono hudo, kar sem težko slutila, je prišlo neko zimsko noč, tik pred novim letom. Končala sem svoje delo in se naslonila na mizo, ki je bila pripravljena za večerjo. Eden izmed fantov, Matej, še sedaj ga vidim, kako je zamaknjen bral, drugi pa je dremal pri peči. Od zunaj je vihar zametaval vrata. Vsak trenutek sem napotrpežljivo prisluhnila, ne prihajata li Andrej in oče. Ure so minevale in vihar je postajal vedno močnejši. Novo leto je prihajalo na zemljo s slabo slutnjo...

Mahom zaslišim težke korake. Nekdo je odpiral vrata. Ves pokrit s snegom je prišel stric Filip. Oči je imel krvave, okraz pa ves rdeč.

Ko me je videl, je skočil proti meni. Preden sem utegnila uiti, me je zagrabil z močnimi, mišičastimi rokami. Začela sem kričati. Oba fanta sta skočila. Starejši, Matej, s kodrastimi lasmi in s plavimi očmi, je skočil, da bi me rešil iz rok pijanega očeta. Tri telesa so se začela boriti okrog mize, ki se je v tistem trenutku prevrnila. Radi vsega tega prestrašen, je mlajši odprl okno in začel klicati na pomoč.

Tedaj se je roka strica Filipa dotaknila noža, s katerim smo rezali kruh in ki je bil vedno zasajen za vrati.

Ta nož je ugrabil življenje Mateju, lepemu, nedolžnemu in nežnemu Mateju.

Morilčeva roka me je takoj spustila. Oglušena vsled vpitja mlajšega sem ušla na ulico. Tekla sem kot nora, padala v sneg, se vzdigovala in spet tekla. Noge so me same nesle proti Eflambijini hiši.

Že od daleč sem zaslišala pesem in smeh. Spoznala sem zveneči Andrejev smeh. Pred očmi se mi je stemnilo, odrinila sem nezaklenjena vrata in naenkrat sem se znašla v veseli druščini okrog mize, ki je bila obložena s steklenicami in kozarci ter ostanki pojedine. Andrej je sedel na eni strani Eflambije, z licem ob njenem licu, nasproti pa — drugi fantje, ki jih nisem poznala.

Ko so me videli, so vsi uprli vame začuden pogled. Nisem imela moči, da bi govorila, in sem skoraj nezavestna padla v roke enega izmed mladeničev.

Izza tega trenutka se nisem več ločila od Eflambije. Po strašnem umoru pred novim letom je zapustila mesto. Jaz se nisem smela vrniti v tisto zame tako drago hišo, katero sem podpirala s slabimi otroškimi rokami in ki je bila že uničena. In rekla sem ženski, ki ni vedela, kaj je suženjsko delo: »Služila ti bom. Eflambija, samo nikar me ne odganjaj!«

Prvič me je pogledala z nasmeškom in rekla:

»Lepe noge imaš.«

Spomnila sem se svojih razpokanih pet in sem se prezirljivo nasmehnila. Toda ona je uganila mojo misel.

»Svilene nogavice, Svilena, bodo pokrile tvojo razpokano kožo.«

Molčala sem. Bila sem ponižna in ubogljiva kot nikoli. Nobene volje v duši, nobenega veselja v očeh. Uničila mi je življenje in edino mojo željo, družinsko srečo. Iztrgala sem z bolestjo tudi Andreja iz svojega srca.

*

In evo naju sedaj obe v velikem mestu, kamur naju je odnesel kakor labod beli Helios. Vedno sem potovala z njim po vodah Donave in si mislila: Kaj sem jaz, odkod sem? Kje je mati, ki me je rodila? Ali nisem mornarjev otrok, da me valovi tako vlečejo? Ali nisem bila zavržena na obali, da imama tako rada pesek, školjke in preluknjane ribiške čolne! Kaj sem jaz, odkod sem? Bolgarka ali Romunka, Nemka ali ciganka?

Vsak večer so se zbirali v najini sobi v velikem evropskem mestu moški z vseh strani sveta. Pili sva, kadili in se objemali z njimi. Oblečena sem bila v svileno obleko kot majhen bel metuljček. Noge v svilenih nogavicah so bile elegantne. Roke so bile krasne. Debela plast mazila je pokrivala pege. Temni krogi okrog oči pa so me delali še bolj zaželjeno. In kadar sem bila v objemu starejšega moškega, se me je polastila neumna misel: »Ali morda ni to mogoče!«

Glas naših izza meje

Slovanstvo Julijske Krajine

Pismo Jakoba Veneziana — Giosué Carducciju l. 1888.

»Popolo di Trieste« z dne 23. t. m. objavlja pismo, ki ga je pred 47 leti pisal tržaški politik **Venezian** tedanjemu največjemu živečemu pesniku in tvorcu moderne Italije **Giosué Carducciju.** V pismu ga vzpodbuja, naj ustvari program in naj izda proglas na ves italijanski narod, da se ustanovi »društvo za obrambo in razširjanje (!) italijanstva«, to je društvo, ki ga kasneje srečamo pod imenom »**Dante Alighieri**«. **Pismo je za nas dovolj zanimivo, ker govori o tedanjem našem narodnem preporodu, seveda v italijanskem tolmačenju. Zato prinašamo iz njega par odlomkov.**

... »Medtem ko mi Italijani kričimo, Nemci in Slovani delajo. Vojska agitatorjev resnih, strnjenih, disciplinirani in dobro oboroženih z vsem, kar je potrebno za zmago, prihaja od onkraj Alp, da zasede našo pokrajino. Zbirajo se tu iz središč slovanskega pokreta, iz Ljubljane in Zagreba, **v podružnicah Družbe sv. Cirila in Metoda ter Naše Sloge,** knjige, listi, revije in denar, denar, denar... Gradijo šole in privabljajo otroke s podporami in nagradami, da jih obiskujejo, ustanavljajo knjižnice in razširjajo v neznanski meri publikacije, ki sejejo sovraštvo proti Italijanom, da vzbujajo in ustvarjajo čuvstvo narodne zavesti v raznih slovanskih rodovih, zlasti tam, kjer še pred par leti ni bilo o njih niti čuti (?) in kjer bi se bili še pred par leti drage volje in zlahka zlili z italijansko večino (?). **Počasi in na razne načine znajo razgibati razne sloje in skupine, ki ta narod tvorijo** Duhovništvo vzbuja sovraštvo proti Italijanom, češ da so neverniki in brezbožneži, agitatorji kmetskih mas pa jih hujskajo proti Italijanom, češ da so to bogati meščani, ki delavce le izkoriščajo. Vsem, ki se po svoji naravi ali zaradi lastnih koristi ližejo sodnim oblastem, **gredo upravna oblastva na roko in podrejajo varnost zasebnih interesov interesom slovanskega jezika: preobračajo zemljiško knjigo in vršijo v njej vpise v nerazumljivem jeziku, preobračajo matične knjige ter samovoljno izpreminjajo v njih pravopis imena, če najdejo, da je ime le v količkaj bližnji zvezi s slovanskimi osnovami. Zahtevajo in na sto in sto načinov silijo, da govori slovansko vsakogar, ki ima ž njimi opravka. Da bi dobili v roke upravo kmetskih občin, jim je dobro vsako sredstvo najnesramnejšega podkupovanja . .«**

Tako je bilo ustvarjeno društvo »Dante Alighieri«, tako se je vršila propaganda za odrešitev Julijske Krajine, tako je [illegible] stopila v svetovno vojno in tako raznaroduje naš narod še dandanes. Z lažjo, ki je prišla iz Trsta...

Razširjenost radia na deželi

Že l. 1933. je rekel Mussolini, da mora imeti vsaka vas radio in s posebnim zakonom je stopila v življenje ustanova, ki daje tudi deželi njen radio, namenjen v prvi vrsti osnovnim šolam, potem kmetskim organizacijam in končno tudi vsem kmetskim množicam. Po zadnjih statističnih podatkih je bilo ob koncu februarja l. l. v Italiji za ta namen 4563 radijskih aparatov nasproti 1,069.351 šolskim. Nadalje je bilo 364 zvočnikov. Med prvoomenjenimi aparati je bilo 948 občinskih in pokrajinskih, 2247 je pripadalo raznim organizacijam, 294 učiteljem, 293 zasebnikom, 170 naročenih skupaj od učiteljev, učencev in njih družin, 611 pa jih je dala Podeželska radijska ustanova. 3751 jih je bilo postavljenih v dvoranah, 812 v navadnih prostorih. Samo 1451 krajev je tedaj bilo brez radia.

Ravno v teh dneh pa je goriška pokrajinska uprava, skupno s fašistično organizacijo vzela stvar v svoje roke in dala vsem županstvom in podeželskim fašističnim organizacijam natančna navodila in ukaze, da se uvede radio povsod, kjer še ne obstaja. Ne samo, da se hoče s tem premostiti prepad med mestom in deželo, **ampak je cilj** [illegible] **tu obenem tudi čisto konkreten: prepojiti s fašističnim duhom tudi neitalijansko prebivalstvo in ga tako tudi po tej poti čimprej asimilirati. To ima v sedanji dobi tem večji pomen, ker bo radio v znatni meri pomagal držati pokonci potrebno bojevito razpoloženje** [illegible]

Zanimivo pa je, da forsira zdaj radio po naši deželi isti režim, ki ga je pred nekaj leti še zabranjeval...

Drobne vesti iz Primorja

Banana — vojaška hrana

Italijanska vojaška uprava je prišla na to, da predpisana vojaška hrana, kakor jo vživa vojak v svoji domovini, v tropskem podnebju Vzhodne Afrike ni ravno najprimernejša. Pa tudi dovažanje je težavno in drago. Začela je zato vojaštvo počasi navajati na tamošnjo domačo hrano, med katero je zelo važna banana. Banano, ki je zelo redilna, dobijo čete zaenkrat kot priboljšek k hrani, počasi pa bo postala nadomestilo za razne konserve. Če se to nadomestilo obnese, bo s tem ogromno pridobila italijanska kolonija na svoji vrednosti ter bodo razbremenjene tudi njene finance.

Trst zaostaja s svojim prebivalstvom za drugimi italijanskimi mesti

Osrednji statistični zavod v Rimu objavlja podatke za ljudsko gibanje v prvem tromesečju letošnjega leta. **Trst je med ital. mesti zdrknil z osmega mesta, ki ga je zavzemal v prvih povojnih letih, na deseto.** Prekosile so ga Benetke in Bologna. Število njegovega prebivalstva se vrti že nekaj let neprestano okrog 250.000, pade, pa zopet naraste, ne more se pa povzpeti nad četrt milijona. To je višina, ki jo je malodane že dosegel v avstrijski dobi. Dne 31. decembra 1934 je imel Trst 249.289 prebivalcev, 31. marca 1935 pa je štel 249.808, a v primeri z drugimi italijanskimi mesti, kakor Rimom, Milanom, Napolijem, Palermom, ki so v istem času izkazovali porastek za več ko 10.000 prebivalcev, je ta napredek žalosten. — V Trstu se rodi povprečno po 9'5 ljudi na dan, **umrje jih pa po 11'1 na dan,** kar ima za posledico v naravnem ljudskem gibanju neko stalno upadanje prebivalstva.

Za pobijanje jetike in živčnih bolezni.

Iz kreditov, namenjenih za javna dela, se bo porabila večja vsota za ustanovitev **antituberkuloznih dispanzerjev v Trstu,** via S. Marco, **v Miljah in Tržiču** ter za zdravilišče za jetične v **Bukovju pri Postojni.** V Gradežu bo otroško zavetišče, dispanzer za nevropatične in bolnica za mirnejše duševne bolnike.

Nove elektrarne in vodovodi.

Meseca maja je bila otvorjena nova elektrarna v **Dolini pri Trstu.** Projektiranih je še več drugih elektrarn in električnih napeljav po vaseh okoli Nanosa, kakor v **Velikem Otoku, Hrenovicah, Hrastju, Landolu in Strmcu.** Za zgradbo vodovodov v **Slavini** in **Senožečah** je votiranih 100.000 lir, za vodovoda v **Vremah** in **Boljuncu** pa 20.000 lir. Enako podporo dobi tudi nanoški konzorcij za vzdrževanje svoje vodovodne mreže.

Tržaški trgovinski promet.

Tržaški pokrajinski gospodarski svet objavlja mesec za mesecem številke, ki se nanašajo na dovoz in odvoz blaga preko tržaškega pristanišča in Trsta sploh, bodisi po morju bodisi po suhem. **Za letošnji maj je bil promet v kvintalih sledeči: dovoz po železnici 598.827, po morju 1,336.415; skupaj 1,935.415; odvoz po železnici 851.115, po morju 610.718; skupaj 1,461.833. Skupaj je bilo v preteklem mesecu prometa po morju 1,947.133, po železnici pa 1,449.942; torej vsega prometa 3,397.075.** V isti dobi lanskega leta je bilo za59.553 q prometa manj.

Če pa vzamemo trgovinski promet vseh petih mesecev letošnjega leta in ga primerjamo z istodobnim lanskim prometom, pridemo do sledečih številk **dovoz po železnici** 3,146.028, **po morju** 7,466.762, **skupaj** 10,612.790; odvoz po železnici 3,858.757, po morju 2,853.462, skupaj 6,712.219. **Ves promet je znašal po železnici milijonov 325.009.** V isti dobi je bilo lansko leto dovoza po železnici 2,658.480, po morju 7,300.026, skupaj 9,958.506, odvoza 3,541.559 po železnici in 2,540.945 po morju, skupaj torej 6,082.504. **Ves promet je znašal v lanskih prvih petih mesecih po železnici 6,200.039, po morju 9,840.971, skupaj torej 16,041.010 in je letos narastel: železniški promet za 804.746 q, pomorski pa za 479.253 q, celotni trgovinski promet torej za 1,283.999 q.**

*

Požar pri Sv. Luciji. 23. t. m. po noči sta zgorela hiša in hlev posestnika Ivana Krajnika iz Sv. Lucije. Hlev, ki je bil napolnjen z navoženo krmo, je pogorel do tal, od hiše pa je ostalo le golo zidovje, še ljudje so se komaj rešili iz ognja. Škode je nad 50.000 lir. Krajnik je bil zavarovan.

Ker je ovajal kmete radi žganjekuhe... Posnemamo po italijanskih listih, da je bil 20. t. m. v Žigonih pri Renčah izvršen **napad s puško na 25 letnega Franceta Mozetiča.** Ravno se je odpravljal spat, ko je v temi počila puška skozi okno, ki ga je zapiral. Napadalec je zbežal in ga ni bilo mogoče spoznati. Strel je Mozetiča zadel v eno stran prsnega koša in je bila potrebna takojšnja operacija. **Zdi se, da jo je Mozetič izkupil, ker so ga domačini poznali kot zaupnika finančne oblasti in ovaduha.** Ovajal je baje ljudi radi žganjekuhe, ki je v Italiji strogo prepovedana in kogar pri tem zalotijo, je navadno ob svoje premoženje. **Karabinerji v Mirnem so dozdaj aretirali v zvezi s tem dogodkom 5 oseb, katerih imena pa še niso znana.**

Mariborsko šolstvo

Maribor, Vidov dan.

Na vseh mariborskih srednjih šolah je bila te dni zaključena matura, ki je končala z dobrimi uspehi. Po uspehih na posameznih zavodih sodeč, je slika precej drugačna, kot je pa bila pred zadnjimi leti, ko je bilo število padlih maturantov izredno visoko.

Na vseh mariborskih srednješolskih in strokovnih zavodih (izvzeto je učiteljišče šolskih sester, kjer matura še ni zaključena), je polagalo zaključne izpite 250 maturantov in maturantk. Med temi je bilo spoznanih za zrele okoli 200, ostali so bili odklonjeni za 3 mesece, oziroma za leto dni. Uspehi na posameznih zavodih so naslednji.

Trgovska akademija.

Na zavodu je bilo koncem šolskega leta 141 dijakov in dijakinj. Razred je izdelalo 114 učencev (80%), popravni izpit ima 16 učencev (11%), razred mora ponavljati 11 učencev. — Matura se je vršila pod predsedstvom ministrskega odposlanca g. **Mihajla Presla** in so jo položili naslednji maturanti in maturantke: **Gena Tarman** (z odliko), **Belle Maša, Erna Čeh, Valter Demšar, Artur Fabjan, Vida Hauptman, Marjan Hitti, Ljubica Jakše, Vera Jelenc, Anica Karničnik, Herta Kirchhof, Hildegarda Lindner, Anton Lorber, Franjo Orel, Danica Pfeifer, Adolf Sluga, Ferdo Ussar, Marija Vodenik** in **Berta Zavodnik.** Dva kandidata sta bila odklonjena za 3 mesece.

Državno učiteljišče.

Maturo so napravili: **Ludvik Bakoš, Karol Barbarič, Norbert Bella, Alfred Bibianko, Alfred Bidič, Ivan Duh, Otmar Duh, Alojzij Glavan, Franjo Grohman, Marjan Jerin, Janko Kocbek, Josip Kolar, Avgust Kopriva, Karl Kos, Josip Prater, Drago Švarc, Viktor Švajger, Julij Titl, Ernest Učakar, Štefan Vučak, Karl Zorko, Konrad Veršič, Gizela Blagovič, Dorica Blažič, Amalija Domiter, Marija Fabijan, Vida Fink, Anica Hacin, Jožica Hodnik, Mira Hohnjec, Saša Hren, Frida Jančič, Olga Kljun, Agata Koren, Olga Koštrič, Neža Kozoderč, Angela Lipaj, Milka Maroh, Viktorija Matel, Roza Mencin, Gizela Nahtigal, Neža Napast, Pavla Novak, Angela Ornik, Stanka Paglavec, Emilija Pernat, Julijana Pintar, Pavla Rogelj, Bogomila Simončič, Alda Soukop, Gizela Spindler, Amalija Tomažič, Berta Zalezina, Adela Bajc, Vera Butinar, Vinka Filipič, Simona Grejan, Marija Iglar, Alojzija Kikl, Zora Klemenčič, Cvetka Komelj, Lavra Kompare, Andrija Kovačič, Danica Krajnc, Vida Kroljnik, Mata Meterc, Živa Petrovič, Elfrida Pihler, Emilija Ritonja, Marjeta Rjavec, Slavica Senčar, Božena Tajnik, Ivanka Tomše, Zdenka Vodenik, Božena Zakrajšek** in **Zlatka Zimic.**

Klasična gimnazija.

K maturi je bilo pripuščenih 58 maturantov, od teh jih je izdelalo 53, 5 jih je bilo zavrnjenih za 3 mesece. Izpiti so bili pod predsedstvom univ. **prof. dr. Ozvalda** iz Ljubljane. Za zrele so bili spoznani: **Mirko Aužner, Silvan Bernobič, Herbert Bödendorfer, Josip Bombek, Viktor Breznikar, Lojze Cafuta, Rudolf Čuješ, Miljenko Favaj, Franc Fekonja, Franc Gogala, Otokar Gorjan, Mihael Grešak, Franjo Gujznik, Stanko Gungl, Josip Kumer, Lovro Jan, Vladimir Jenčič, Peter Kartin, Ivan Kasesnik, Oskar Končan, Anton Koželj, Alfonz Ledinek, Branko Leskošek, Rudolf Lukan, Martin Majhenič, Janez Marn, Franc Osterc, Janko Pajk, Franc Papst, Olga Petrlič, Anton Petrovič, Marij Pihler, Anton Potočnik, Jernej Protner, Josip Radej Franc Reberšak, Gregor Rupena, Franc Smole, Josip Sovinšek, Anton Stefanec, Franc Stular, Marjan Tomašič, Alojzij Tušek, Viljem Verbek, Janez Womer, Franc Zagradišnik, Anton Zakšek, Anton Žalik, Karl Želj, Simon Živkovič, Rado Žmavc** in **Mirko Tuš.**

Realna gimnazija

Izpiti so bili pod predsedstvom ministrskega odposlanca g. **dr. Tomšiča.** Od 52 prijavljenih maturantov jih je izdelalo 39, ostali so bili odklonjeni za 3 mesece, oziroma za leto dni. Zrelost so dosegli: **Franc Bajt, Egon Letner, Ivan Mravljak, Rado Rakuša, Erna Pazder, Marija Šarb, Nikolaja Taufer, Viljem Bald, Vojmir Baukart, Josip Burjan, Friderik Eghardt, Jože Glovnik, Vlado Golob, Anton Kos, Albert Koluvec, Štefan Lepoša, Viljem Maroti, Ciril Pirnat, Andrej Prša, Sergij Senekovič, Božidar Toth, Vinko Železnikar, Jelka Furlan, Jerica Golež, Dragotina Peterin, Vidosava Rakičević, Hermina Skaza, Josip Gutman, Ivan Kolenko, Boris Vahtar, Matilda Namestnik, Velimir Jovanović, Franjo Pihler, Arnold Tovornik, Ivan Vržulj, Boris Škulj, Viktor Krepek** in **Danilo Vodopivec.**

Emil Vachek: 60

Kri ne kliče po maščevanju...

Gospod Astenburg se je molče zgrudil v naslanjač ter pokazal Letzu z roko na drugega. Letz ga je nekaj časa gledal v molčljivi radosti, potem pa je začel pripovedovati vse, od začetka in z vsemi podrobnostimi. Gospod Astenburg ga je poslušal, ne da bi ga prekinil, ter povešal glavo zmerom niže na prsi. Nič več si ni prigovarjal, da se je ta človek to izmislil. Ta povest je imela jedro in v njem je v svojo grozo spoznaval svojega sina. Kakor da se je za nekaj časa odgrnila zavesa, skozi katero doslej ni nikoli prodrl, in je takorekoč za eno sekundo zagledal samotno skrito žareče gorišče sinove bitosti: Zmerom je mislil o tem mladem možu, da živi nekoliko otožno, kakor da nima dovolj astenburgovske krvi v žilah, vedno je le korekten, rezumen, neverjetno dostojen in ovlada samega sebe; ne gleda za ženskami, ne pije in se ne pretepa kakor drugi študentje. Zmerom se mu je dozdevalo, da se njegov sin ne zna razvneti za nobeno stvar tako, da bi prekoračil meje, ki mu jih je dala njegova dobra vzgoja, tako, da bi njegov oče kot izobraženec moral to zavračati ali da bi v dnu svoje pretepaške duše oboževal atavističnega človeka z meje nemške države, zakaj šele v njem je videl pravi dokaz možatosti, nekako tako, kakor smatrajo divjaki mladeniča za zrelega šele tedaj, kadar ubije v džungli divjo zver. Zdaj pa tole. Tukajle je to slišal. Spet ena tistih negotovosti in razočarujočih izprevrženosti časa! Morala je seveda priti vojna, da je njegov fant položil izpit. To ga je prestrašilo, a nehote tudi nekoliko razveselilo. Takoj je razumel, da je bila ta sila, ki je Bernarda tako razgibala, ljubezen do domovine. Seveda, strašno pretirano domoljubje. Toda morda je bilo v vojni vse strašno pretirano, saj je bila pretiranost temelj za obstoj vojne. Sicer pa, ali ni domoljubje sámo neka vrsta pretiravanja, vrsta množtvenega solipsizma, o katerem ne moremo reči, kam dospe, ko se začne?

Toda videč, da svojega sina zagovarja, kakor da njegove skušnje o moški zrelosti ne teži življenje treh ljudi, je začutil grozo sam nad seboj. Ali morda ne pregovarjamo sami sebe, češ, da smo civilizirani, v resnici pa smo barbari, ki pripuščajo in zagovarjajo vse mogoče in nemogoče, samo če ustreza njihovim namenom? Ali nismo po pravici primorani, brez milosti prekleti umor treh ljudi, med katerimi je bila stara žena, pa naj si ga morilec razlaga kakorkoli? Domoljubje! Za nekaj časa so mu padle luske z oči in videl je, kako so on in milijoni drugih ljudi uganjali zmerom v imenu domoljubja sama barbarstva, ravnali z drugimi krivično samo zato, ker niso bili Nemci, jih podili od dela, ker so jih hoteli iztrebiti s svojega ozemlja, jih ogovarjali in obsojali pri sodiščih v njim nerazumljivem jeziku, ker so stali trdo na sirovem zakonu, da neki jezik ne sme na neko ozemlje, kakor da ima v sebi bacile kolere; razlaščali so jih med vojno — in najhujše — morili so jih množtveno. Toda dokler se je to godilo, ko so imeli ti drugi tudi še orožje v roki za svojo obrambo, je bil v tem še neki smisel, nekaka zaščita pred vestjo. Toda ko se je to godilo kakor v Bernardovem primeru? Nenadno je čutil, da mu postaja moralno slabo. Dvigalo se je v njem nekaj, v nekem kotu njegove duše, ki se ga doslej ni dotaknila strašna dresura sile, ki je človeku jemala skoraj vse pravice do človeškega ravnanja, če ni bil Nemec ali če ni hotel Nemec postati — gnus, stud in groza.

Kako je mogel Bernard ravnati tako prostaško, si je mislil, in ta občutek je v njem ostal in se držal tudi pozneje, zveneč v njem kakor spodnji ton tudi tedaj, ko so ga dogodki prisilili, braniti Bernarda. Ko je bil na najhujšem dnu svojih občutkov, ga je hripavi glas tega človeka, ki ga že ni več poslušal, opozoril, da je v tej zadevi razen Bernarda še nekdo — tale poročevalec. Pomislil je, da hoče Letz kupčevati s to skrivnostjo. Treba mu bo dati denarja, kakor je to brzkone storila uboga Rita. Da, to si je takoj mislil — nikakor ne sme dopustiti, da bi se ta strašna stvar razvedela. Toda rekel si je, da mora, preden omeni denar, poskusiti z apelom na narodna čuvstva tega človeka. Saj tale Letz je vendar tudi Nemec. Ko je major končal, je gospod Astenburg težko dvignil glavo.

»Gotovo mi ni treba priznavati, da me vaše poročilo ni razveselilo,« je rekel. »Toda hvaležen sem vam, da ste mi prišli opozorit na nevarnost, ki preti mojemu sinu.« Letz je samo nekaj zamrmral in gospod Astenburg je nadaljeval: »Mislite, da so še kateri ljudje, ki vedo o tem? Ali bi mogel kdo od njih srečati Bernarda? Mislim takega izmed njih, ki z njegovim dejanjem ni soglašal, tako da bi mogel morda izrabiti izpremenjene razmere ter misliti na maščevanje. Skratka — ali ve morda o tem pomilovanja vrednem izrazu slabo pojmovanega domoljubja mojega sina tudi kak Čeh?«

Letz je videl, kam meri ta stari lisjak.

»Prav lahko,« je odgovoril; v polku je bilo, čeprav je bil nemški, tudi nekaj čeških vojakov. Ti so si o tem gotovo pripovedovali.«

»To bi bilo grdo,« je pripomnil gospod Astenburg. »Bernardu pa bi morda pretila nevarnost. Ne mislim seveda, da bi ga mogli zapreti in vleči pred sodišče, ampak škandal bi mu lahko napravili. Žal bi mi bilo tega ne samo zato, ker bi to brez dvoma povzročilo veliko sovraštvo v tej deželi proti nam vsem Nemcem. In ne samo v tej deželi. Vojna prav za prav še ni končana. Po vseh časopisih bi to šlo in povsod bi naši sovražniki pograbili to za dokaz, da smo v vojni barbarsko ravnali.«

Izdaja »Narodna Prosveta« v Ljubljani, zadruga z o. z., predstavnik dr. Goljar, ureja Ante Gaber, tiska tiskarna »Merkur«, predstavnik O. Mihalek, vsi v Ljubljani.